

Varhaiskasvattajien ja huoltajien välisen viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen

Pahkala Sari

Opinnäytetyö
Sosiaali
Sosionomi (AMK)

2023

Sosionomikoulutus
Sosionomi

Tekijä	Sari Pakkala	Vuosi	2023
Ohjaaja(t)	Anneli Ylikärppä		
Työn nimi	Varhaiskasvattajien ja huoltajien välisen viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen		
Sivu- ja liitesivumäärä	69 + 4		

Opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa toimivaa varhaiskasvatusalaa velvoittava asiakirja ”Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet” velvoittavat varhaiskasvattajia aktiiviseen vuorovaikutteiseen yhteistyöhön lasten huoltajien kanssa. Lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia edistetään huoltajien ja varhaiskasvattajien välisillä keskusteluilla, joissa varhaiskasvattajien havainnot lapsen päivästä tuodaan esille.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Oulun kaupungin alueella sijaitsevassa varhaiskasvatusyksikössä olevien lasten huoltajien ajatuksia nykyisestä kodin ja varhaiskasvattajien välisen viestinnän ja vuorovaikutuksen tasosta ja riittävydestä. Päättökysymyksenä oli selvittää lasten huoltajilta, toimiiko viestintä ja vuorovaikutus nykyisellään vai nähdäänkö siinä kehittämistä. Apututkimuskysymyksenä oli selvittää, millaisena varhaiskasvattajat näkevät viestinnän ja vuorovaikutuksen toimivuuden asiakasperheiden suuntaan sekä myös toisten varhaiskasvattajien välillä ja löytävätkö he kehityskohteita siinä.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostui varhaiskasvatuksesta, vuorovaikutuksesta, osallisuudesta sekä huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Tietoa hankittiin lainsäädännöstä ja kirjallisuudesta. Opinnäytetyön tutkimusotteenä käytettiin tapaustutkimusta. Tutkimusmenetelmänä käytettiin sähköistä Webropol-kyselyä. Tuloksena saatiin täsmällistä tietoa viestinnän ja vuorovaikutuksen tasosta varhaiskasvattajien ja huoltajien välillä. Tutkimusaineisto analysoitiin sisällönanalyysin keinoin. Opinnäytetyön tulosten perusteella muodostettiin johtopäätöksiä kohdeorganisaation varhaiskasvatukselle.

Tulosten pohjalta todettiin, että kohdeyksikön viestinnän ja vuorovaikutuksen taso sekä huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä että varhaiskasvattajien kesken olivat hyvällä tasolla. Kyselyiden avulla löydettiin myös kehittämiskohteita, joita voidaan hyödyntää myöhemmin viestinnän kehittämissuunnitelman pohjana. Yhtenä kehityskohteena esille nousi tiedon siirtyminen varhaiskasvattajalta toiselle vuorovaihtotilanteissa. Toinen kehityskohde oli aloituskeskustelun kehittäminen.

Avainsanat

Varhaiskasvatus, vuorovaikutus, yhteistyö, dialogisuus

Bachelor of Social Services
Bachelor's Degree in Social Services

Author	Sari Pahkala	Year	2023
Supervisor	Anneli Ylikärppä		
Subject of thesis	Developing communication and interaction between early childhood educators and parents		
Number of pages	69 +4		

The Foundations of Early Childhood Education Curriculum is a national directive issued by the Finnish National Agency for Education. According to this directive, local and children's early childhood education plans are formulated. The document obliges the personnel of early childhood education to engage in active and interactive collaboration with the parents or guardians of the children. The comprehensive well-being of the child is promoted through discussions between parents or guardians and educators, during which the observations of early childhood education staff regarding the child's day are highlighted.

The purpose of this thesis was to examine the thoughts of the client families in the early childhood education of one area of the City of Oulu, regarding the current level and adequacy of communication and interaction between home and educators. The main research question aimed to investigate whether the communication and interaction are effective at their current state or if there is room for improvement according to the families. The study also aimed to explore how the early childhood education staff perceives the effectiveness of communication and interaction towards client families as well as between fellow educators, and whether they identify areas for development in this regard.

The theoretical framework of the study was based on early childhood education, interaction, participation, and collaboration between families. Information was gathered from legislation, literature, and expert interviews. The research design employed a case study approach, and the research method involved a qualitative, electronic survey conducted for both the entire customer base and the staff. The results provided precise information about the level of communication and interaction between educators and families. The research data was analyzed using content analysis. Based on the research findings, conclusions were drawn for the early childhood education in Oulu.

Based on the results, it was concluded that the level of communication and interaction within the target unit, both between families and educators, as well as among educators, was at a good level. Through the surveys, areas for improvement were identified, which can be utilized later as a basis for developing a communication improvement plan.

Key words Early childhood education, interaction, collaboration, dialogical communication

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 VARHAISKASVATUSYHTEISTYÖN TAUSTAVELVOITTEET	7
2.1 Varhaiskasvatuspalvelua ohjaava lainsäädäntö	7
2.2 Varhaiskasvatussuunnitelma	9
2.3 Varhaiskasvatuksen aloituskeskustelu	10
3 VARHAISKASVATUSYHTEISTYÖN PERUSELEMENTIT	12
3.1 Osallisuus	12
3.2 Kasvatusyhteistyö huoltajien kanssa	14
3.3 Vuorovaikutus varhaiskasvatustyössä	16
4 MENETELMÄLLINEN TOTEUTUS	19
4.1 Toimintaympäristön ja kohdeorganisaation esittely	19
4.2 Opinnäytetyön tarve ja tausta	20
4.3 Opinnäytetyön tavoitteet, tarkoitus ja hyödyt	20
4.4 Tutkimusmenetelmä.....	21
4.5 Aineiston keruu	22
4.6 Eettisyys	24
4.7 Vastausten analysointi ja luotettavuus	25
5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET OULUN VARHAISKASVATUKSESSA	29
5.1 Lasten huoltajille suunnatun kyselyn tulokset	29
5.2 Päiväkodin varhaiskasvattajakyselyn tulokset	42
6 TULOSTEN ANALYYSI	55
7 POHDINTA	64
7.1 Tulosten tarkastelu	64
7.2 Oma ammatillinen kasvaminen ja opinnäytetyön hyödynnettävyys	66
LÄHTEET	69
KUVIOT	73
TAULUKOT	74
LIITTEET	75

1 JOHDANTO

Vahaiskasvatusala on ollut viime aikoina monien suurten uudistusten murroksessa. Aiemmin sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa ollut ala on siirtynyt osaksi opetus- ja kulttuuriministeriötä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.) Laki lasten päivähoitosta (1973/36) muuttui varhaiskasvatuslaiksi (2016/108; 2018/540) ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Opetushallitus 2022, 10) muuttuivat velvoittavaksi asiakirjaksi. Tämä asiakirja ottaa kantaa myös varhaiskasvattajien ja huoltajien väliseen yhteistyöhön (Opetushallitus 2022, 34).

Vuorovaikutteinen yhteistyö edellyttää varhaiskasvattajilta aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. Lasten päivittäiset tapahtumat ja kokemukset jaetaan huoltajien kanssa. Tärkeässä roolissa ovat kannustavat ja lapsen kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit. Lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia edistetään huoltajien ja varhaiskasvattajien välisillä keskusteluilla, joissa varhaiskasvattajien havainnot lapsen päivästä tuodaan esille. (Opetushallitus 2022, 34.)

Olen pitkän työuran varhaiskasvatustyön parissa tehneenä nähnyt kasvatustyön vaatimustason muutokset. Lait, velvoitteet ja suunnitelmat on tehty turvaamaan lapsen edun toteuttamista. Laaja-alainen ammattitaito kuuluu varhaiskasvattajien osaamiseen, johon yhtenä tärkeimmistä kuuluu viestintä sen eri muodoissa. Myös sähköiset viestintäkanavat ovat tulleet jokapäiväiseen käyttöön. Työpäiviä leimaa nykyisin usein myös kiireen tunne. Jatkettu aukiolo varhaiskasvatustyössä voi aiheuttaa haasteita varhaiskasvattajien välisessä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa, koska tiedonsaanti voi jäädä puutteelliseksi. Nämä seikat ovat saaneet minut pohtimaan, millaista tiedonvaihtoa huoltajat toivovat ja mitä he haluavat tietää lapsensa varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta. Pohdin myös sitä, onko varhaiskasvattajien keskinäinen viestintä ja vuorovaikutus riittävällä tasolla vai tarvitaanko tämän osaamisalueen kehittämistä.

Tämän laadullisin menetelmin toteutettavan opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää huoltajien ajatuksia nykyisestä kodin ja varhaiskasvattajien välisen vuorovaikutuksen tasosta ja riittävydestä. Lisäksi tarkoituksena on koota yhteen ajatuksia ja hyviä käytänteitä varhaiskasvattajien keskinäisen vuorovaikutuksen

kehittämiseen. Kohdejoukko on rajattu koskemaan Oulun kaupungin alueella sijaitsevan varhaiskasvatusyksikön huoltajia sekä varhaiskasvattajia. Organisaatiossa oli tarve tämänkaltaiselle selvitystyölle, koska aikaisempaa selvitystä aiheesta kohdejoukolle ei ollut olemassa. Kartoituksen avulla saatuja tuloksia voidaan hyödyntää myöhemmin viestinnän kehittämisen suunnitelmissa.

Päätutkimuskysymyksenä on selvittää, miten huoltajien ja varhaiskasvattajien välinen viestintä ja vuorovaikutus toimii ja voidaanko sitä edelleen kehittää. Apututkimuskysymykseksi on määritelty, mitä asioita varhaiskasvattajat näkevät haasteelliseksi huoltajien ja toisten varhaiskasvattajien välisessä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa.

2 VARHAISKASVATUSYHTEISTYÖN TAUSTAVELVOITTEET

2.1 Varhaiskasvatuspalvelua ohjaava lainsäädäntö

Varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jonka tehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Se toimii lasten osallisuuden, aktiivisen toimijuuden sekä vaikutusmahdollisuuksien vahvistajana ehkäisten syrjäytymistä sekä edistäen lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta. Lisäksi varhaiskasvatus toimii huoltajien tukena kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun. (Opetushallitus 2022, 16.)

Varhaiskasvatuksen järjestämisestä ovat vastuussa kunnat. Kunnan tai kuntayhtymän on mahdollista järjestää varhaiskasvatuspalveluja joko itse tai ostopalveluna palvelun tuottajilta (Opetushallitus 2022, 16). Varhaiskasvatuksen suunnittelu, järjestäminen ja sitä koskevat päätökset tehdään lapsen etu huomioiden. Kunnalla tai kuntayhtymällä on velvollisuus järjestää varhaiskasvatusta niin, että sen laajuus ja toimintamuodot vastaavat kunnan tarpeita. Kunnalla on velvollisuus järjestää varhaiskasvatusta lapselle, kun kyseessä on lapsen kotikunta tai lapsen asuessa kunnassa huoltajiensa työn, opiskelun, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi. (Varhaiskasvatuslaki 2018/540, 4–6 §.) Varhaiskasvatuslain (2018/540, 12 §) mukaan lapsella on oikeus päiväkodissa tai perhepäivähoidossa järjestettävään varhaiskasvatukseen, mutta lapsen osallistumisesta siihen päättävät hänen huoltajansa (Opetushallitus 2022, 16).

Varhaiskasvatuslain (2018/540 § 2) määritelmän mukaan varhaiskasvatus on kokonaisuus, joka muodostuu lapsen kasvatuksesta, opetuksesta ja hoidosta. Suunnitelmallisen ja tavoitteellisen varhaiskasvatustoiminnan painotus on pedagogiikassa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja oppimisen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Lasten vaikutusmahdollisuuksien vahvistaminen sekä osallisuuden mahdollistaminen aktiivisen toimijuuden kautta edistävät lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta. Varhaiskasvatusta järjestetään alle oppivelvollisuusikäisille lapsille päiväkodeissa,

perhepäivähoidossa ja avoimessa varhaiskasvatuksessa. (Varhaiskasvatuslaki 2018/540, 1–4 §.)

Varhaiskasvatus on kasvatus- ja koulutuspalvelu, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023). Velvoitteet, jotka ohjaavat varhaiskasvatuksen järjestämistä, perustuvat Suomen perustuslakiin (1999/731), varhaiskasvatuslakiin (2018/540), valtioneuvoston asetukseen varhaiskasvatuksesta (2018/753) sekä valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Opetushallitus 2022).

Varhaiskasvatuksen järjestämisessä huomioonotettavia velvoitteita tulee myös muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Esimerkkejä tähän liittyvästä lainsäädännöstä ovat mm. yhdenvertaisuuslaki (2014/1325), laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (1986/609), Euroopan ihmisoikeussopimus (1999/63), yleissopimus lapsen oikeuksista (1991/59), yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (2016/27), YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista (Ulkoasiainministeriö 2016)) sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (Ulkoministeriö 2023). Myös hallintolakia (2003/434) ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta (1999/621) sovelletaan varhaiskasvatukseen. (Opetushallitus 2022, 17.)

Perustuslain (1999/731, § 6) yhdenvertaisuuspykälän mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lisäksi varhaiskasvatuslain (2018/540 § 8) mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että lapsi voi saada varhaiskasvatusta lapsen äidinkielenä olevalla suomen, ruotsin tai saamen kielellä. (Opetushallitus 2022, 16.)

2.2 Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen suunnitelmilla pyritään luomaan yhtenäiset puitteet varhaiskasvatuspalvelujen laadulle ja sisällölle (Alasuutari & Karila 2009, 85). Suomessa käytössä oleva varhaiskasvatussuunnitelmien kokonaisuus koostuu kolmesta tasosta: varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista ja lasten henkilökohtaisista varhaiskasvatussuunnitelmista (Opetushallitus 2022, 9–14). Käytännön varhaiskasvatustyössä tätä kokonaisuutta täydentää vielä neljäs taso, lapsiryhmän varhaiskasvatussuunnitelma (Ahonen 2018, 14). Näissä suunnitelmissa korostuvat suunnittelijoiden näkemykset lapsista, lapsuudesta, perheestä, huoltajuudesta, varhaiskasvatuksesta ja erilaisista varhaiskasvatuksen järjestämistavoista. Laajemmin ajatellen varhaiskasvatussuunnitelmien luominen on osa varhaiskasvatuspalvelujen kehittämistä, jota eri länsimaissa on toteutettu aktiivisesti. (Alasuutari & Karila 2009, 70–71).

Varhaiskasvatuksen suunnittelusta, ohjauksesta sekä seurannasta vastaa Opetushallitus. Varhaiskasvatuksen valtakunnallisen ohjauksen tarkoituksena on yhtenäistää varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten edellytykset kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Suunnitelma määrittelee, kuinka laadukasta ja yhdenvertaista varhaiskasvatusta tulee järjestää, toteuttaa ja kehittää Suomessa. Opetushallituksen laatimat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat varhaiskasvatuksen toimintaa valtakunnallisesti. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat määrittävät, ohjaavat ja tukevat varhaiskasvatuksen järjestämistä paikallisella tasolla. (Opetushallitus 2022, 9.)

Yksilöllistä suunnitelman tasoa edustaa henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, eli lapsen vasu, joka laaditaan varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle yhdessä lapsen huoltajien kanssa lapsen mielipide ja toiveet huomioiden. Se on pedagoginen suunnitelma, johon kirjataan lapsen osaaminen, vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä yksilölliset tarpeet, joiden pohjalta suunnitellaan lapsen yksilöllinen huomioiminen varhaiskasvatuksen toiminnassa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on toiminnan suunnittelun ja arvioinnin väline. Lapsi voi olla mukana suunnitelman teossa ja tarvittaessa muitakin henkilöitä, esimerkiksi varhaiserityisopettaja. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan tavoitteet

kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Lisäksi kirjataan mahdollinen tuen tarve ja tukitoimenpiteet. Arviointi suunnitelmasta tapahtuu myöhemmin yhdessä huoltajien kanssa. Suunnitelmaa myös tarkennetaan säännöllisesti lapsen tarpeet huomioon ottaen. (Opetushallitus 2022, 12.)

2.3 Varhaiskasvatuksen aloituskeskustelu

Aloituskeskustelu varhaiskasvatuksessa on ensimmäinen ja tärkeä tapahtuma, jossa lapsen huoltajat sekä varhaiskasvattajat keskustelevat yhdessä lapsen päivähoiton aloittamiseen liittyvistä asioista ja odotuksista. Aloituskeskustelu on päivähoiton aloite tutustua lapseen ja lapsen huoltajiin. Se mahdollistaa kohtaamisen ja keskustelun. Aloituskeskustelusta alkaa huoltajien ja päivähoiton välinen kasvatuskumppanuus, joka alkaa aina tutustumisesta (Kaskela & Kekkonen 2006, 41, 106–107).

Alkukeskustelussa luodaan pohjaa yhteistyölle. Yhteistyön rakentaminen aloitetaan tutustumalla lapseen ja perheeseen. Alkukeskustelussa puheenvuoro annetaan juuri perheelle ja sen aikana varhaiskasvattajalle syntyvä tietämys lapsesta auttaa häntä ymmärtämään lasta hänen aloittaessa päivähoiton. Alkukeskustelu on tarkoitus käydä ennen kuin lapsi aloittaa päivähoiton, jotta huoltajat pystyvät valmistelemaan lasta ja perhe ehtii tutustua päiväkotiin. Huoltajien ja varhaiskasvattajan luoma suhde kannattelee lasta hoidon alkaessa. Mikäli alkukeskustelun aikana on lapsen ja kasvattajan välille syntynyt suhde, auttaa se lasta siirtymätilanteessa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 126.)

Haastattelin päiväkodin johtajaa, joka työskentelee Oulun kaupungin alaisessa päiväkodissa. Hänen mukaansa aloituskeskustelun tarkoitus on varmistaa, että lapsi saa parhaan mahdollisen alun varhaiskasvatuksessa ja että huoltajat tuntevat olonsa turvalliseksi ja luottavaisiksi jättäessään lapsensa varhaiskasvatuksen hoitoon. Aloituskeskustelussa käsitellään yleensä lapsen tarpeisiin tai erityistarpeisiin liittyviä asioita kuten esimerkiksi allergiat ja terveysongelmat tai muut huomioitavat seikat. Päivärytmi ja ruokailuasiat keskustellaan myös. Lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet otetaan esille. Huoltajat voivat kertoa lapsensa mielenkiinnon kohteista, harrastuksista ja vahvuuksista. Tämä auttaa

varhaiskasvattajia suunnittelemaan aktiviteetteja, jotka motivoivat lasta ja edistävät hänen kehitystään. (Päiväkodin johtaja 2023, Oulun kaupunki 2020.)

Aloituskeskustelussa korostetaan yhteistyön merkitystä huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä. Avoin ja jatkuva kommunikointi on tärkeää, jotta voidaan varmistaa lapsen hyvinvointi ja tukea hänen kasvuaan ja oppimistaan. Tiedonvaihto on myös yksi tärkeimmistä keskusteltavista asioista. Varhaiskasvattajat jakavat tietoa päiväkodin toimintatavoista, säännöistä ja tärkeistä päivittäisistä rutiineista. Huoltajille annetaan myös mahdollisuus esittää kysymyksiä ja toiveita sekä saada lisätietoa varhaiskasvatuksen käytännöistä. Aloituskeskustelun avulla varmistetaan, että lapsen siirtyminen kotiympäristöstä varhaiskasvatukseen tapahtuu mahdollisimman sujuvasti ja että lapsi tuntee olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi uudessa ympäristössään. Samalla se vahvistaa huoltajien ja varhaiskasvattajien välistä luottamusta ja yhteistyötä lapsen parhaan mahdollisen kasvun ja kehityksen tukemiseksi. (Päiväkodin johtaja 2023, Oulun kaupunki 2020.)

3 VARHAISKASVATUSYHTEISTYÖN PERUSELEMENTIT

3.1 Osallisuus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa huoltajien osallisuutta varhaiskasvatuksen toimintaan painotetaan paljon. Varhaiskasvatuksessa tulisi edistää kaikessa toiminnassa osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Lasten, varhaiskasvattajien ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä tulee arvostaa. Tämä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoista kehittämistä. Osallisuutta vahvistaa lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin yhdessä varhaiskasvattajien kanssa. (Opetushallitus 2022, 9, 34.)

Osallisuutta ei voida yksiselitteisesti määritellä. Se tarkoittaa vuorovaikutusta, yhdessä tekemistä ja asioihin vaikuttamista, mikä näkyy konkreettisina tekoina ja tapana toimia toisten kanssa yhteisöllisyyttä luoden. Yhteisöllisyys merkitsee kokemusta ja tunnetta kuulua johonkin yhteisöön. Hyvän yhteistyön kautta päästään yhteisöllisyyteen ja sitä kautta aitoon osallisuuteen. Osallisuus voi olla suunnittelua, keskustelua, toimintaa tai yhdessäoloa. Osallisuuden mahdollistaminen on yhdessä opetteluja, toisten kuuntelemista, neuvottelua ja sopimista. Hyväksytyksi tulemisen tunne, arvostus ja tärkeys ovat tärkeitä elementtejä yhteisössä toimittaessa. (Eskel & Marttila 2013, 77–78.) Osallisuus on myös kuulemista ja kuulluksi tulemista, mahdollisuutta ilmaista mielipiteitä ja toiveita, vastuun jakamista ja mukanaoloa päätöksenteossa. Osallisuuden avulla saadaan tietoa, voidaan tehdä valintoja ja vaikuttaa prosesseihin. Osallisuutta voidaan tarkastella eri tasoilla ja sen edistämiseksi tarvitaan sovittuja käytäntöjä ja toimintamalleja. Osallisuus ei ole kuitenkaan pelkästään toiveiden toteuttamista. (Perälä, Salonen, Halme & Nykänen 2011, 19.)

Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on yhteinen sitoutuminen lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Päivittäiset tapahtumat jaetaan huoltajien kanssa. Keskustelu ja kokemusten jakaminen on avainasemassa yhteistyölle, jonka merkitys korostuu erityisesti erilaisissa siirtymävaiheissa, esimerkiksi lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa tai siirtyessä eriopetukseen.

Yhteistyön tulee olla tasa-arvoista vuorovaikutusta, ja se edellyttää varhaiskasvattajilta aloitteellisuutta. Yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. (Opetushallitus 2022, 37–38.)

Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja monikulttuurisuus. Huoltajille voidaan esimerkiksi tarjota tulkkipalveluita ymmärtämisen varmistamiseksi. Huoltajien ja varhaiskasvattajien välinen jaettu tieto lapsesta ja hänen tarpeistaan on avainasemassa varhaisen ja riittävän tuen antamiseen. Moleminpuolinen luottamus ja kunnioitus auttavat haastavissa tilanteissa, esimerkiksi huolen herätessä lapsesta. Yhteistyö voi tukea myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta, verkostoitumista ja yhteistä toimintaa vahvistaen yhteisöllisyyttä. (Opetushallitus 2022, 38, 60–61.)

Päiväkodin johtajan (2023) mukaan Oulun varhaiskasvatuksessa lapsen tuonti- ja hakutilanteissa annetaan mahdollisuuksien mukaan huoltajien tutustua esimerkiksi lapsensa askarteluihin, kertoa toiveista ja jutella kuulumisia. Hänen mukaansa huoltajien osallisuutta voitaisiin edelleen parantaa lapsen tuonti- ja hakutilanteessa. Huoltajat eivät välttämättä aktiivisesti kysy mitään. Varhaiskasvattajat antavat tietoa pääsääntöisesti enemmän kuin huoltajat kysyvät. Varhaiskasvattajilla on lisäksi erilainen tapa toimia ja lähestyä huoltajia. On persoonasta kiinni, miten paljon varhaiskasvattaja kommunikoi hakutilanteissa, joissa usein saattaa olla useita huoltajia yhtä aikaa noutamassa lastaan. On mietittävä myös sopivaa tilannekohtaisen tiedottamisen määrää, eli mitä huoltajat haluavat kuulla ja mitä jaksavat ottaa vastaan. Huoltajia ei saisi kuormittaa myöskään liiallisella tiedottamisella.

Päiväkodin johtajan (2023) mukaan osallisuutta edistävät yhteiset vanhempainillat, tärkeän ihmisen päivät ja teemakokoukset, jotka tuovat huoltajia yhteen varhaiskasvatuksen tiloihin. Osallisuutta on tuettu erilaisin lasta kehittävin tiedonkeruumenetelmin, kuten ”toivelammen” avulla. Lammen omaiseen ympäristöön eteisen seinälle kiinnitettiin tyhjiä laivoja. Huoltajat saivat ottaa kotiinsa tyhjiä purjeita, joihin he yhdessä lasten kanssa miettivät ja kirjasivat päiväkodissa tehtäviä toiveasioita. Lapsia hoitoon tuotaessa he kiinnittivät purjeita tyhjiin veneisiin. Huoltajien toiveet otettiin huomioon viikkosuunnitelmissa. Toteutuneet

tapahtumat dokumentoitiin pilven muotoiseen kuvaan lammen päälle toteutumisen jälkeen.

3.2 Kasvatusyhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö huoltajien kanssa on olennainen osa varhaiskasvatuksessa tehtävää työtä, jonka toteutumista ja onnistumista tulee säännöllisesti arvioida. Tiiviiseen yhteistyöhön osallistuvat sekä huoltajat että varhaiskasvattajat. Varhaiskasvattajien tulee tiedostaa oma ammatillinen tehtävänsä. Tämä tarkoittaa edellytyksien tuottamista, aktiivisuutta ja yhteistyön tarjoamista lasten huoltajille. (Koivunen & Lehtinen 2015, 114.) Onnistuneen yhteistyön tuloksena ymmärrys perheiden monipuolisiin tilanteisiin lisääntyy. Vain yhteistyön kautta on mahdollista lähteä selvittämään parhaita tapoja lapsen tukemiseen sekä kotona että varhaiskasvatuksen piirissä. (Salminen 2017, 146.)

Huoltajien ja varhaiskasvattajien välinen yhteistyö on ollut jo pitkään keskeisenä laatukriteerinä varhaiskasvatuksessa. Suuri osa suomalaisista lapsista viettää ison osan päivästänsä varhaiskasvatusyksiköissä, joten vuorovaikutus lapsen huoltajien kanssa on todella tärkeää. Kasvatusyhteistyö on huoltajan oman lapsen tuntemuksen ja varhaiskasvattajan ammatillisen asiantuntemuksen vuoropuhelua. Hedelmällisen yhteistyön edellytys on pyrkiä aidosti ammattikasvattajien ja huoltajien tasavertaisuuteen. Toimivan yhteistyön lähtökohta on tuomitsematon suhtautuminen lapsen huoltajiin (Ahonen 2017, 243–245.)

Luottamuksen rakentaminen ja avoin vuorovaikutus ovat tärkeitä tekijöitä huoltajien kanssa työskenneltäessä. Luottamuksellisen suhteen rakentuessa huoltajien kanssa on helpompi käsitellä asioita, joita perhe kokee hankaliksi. (Pihlaja & Viitala 2019, 43.) Raatikaisen (2025, 51–52) mukaan luottamus ilmentää sitoutumista, suojelua ja yhteenkuuluvuutta. Tämä heijastaa parhaimmillaan varhaiskasvatuksen ideaalia yhteistyötä, missä varhaiskasvattajat ja perheet ajavat yhteistä etua tinkimättä. Tehokkaassa vuorovaikutuksessa voidaan myös sopia tietyt rajot, jos ne tuntuvat luontevilta. Lapsi on luonnostaan hyvin herkkä tunteiden suhteen, ja vaikka hän ei ymmärtäisikään kaikkea ympärillään tapahtuvaa sanallisesti, hän aistii tunteet, reagoitavat ja ympäröivän ilmapiirin. Siksi

varhaiskasvatuksessa on äärimmäisen tärkeää, että tietyistä asioista ei puhuta lapsen läsnä ollessa. Varhaiskasvattaja voi omalla toiminnallaan asettaa rajat sille, missä tilanteissa lapsi voi olla mukana ja missä ei. Hyvä vuorovaikutus huoltajan ja varhaiskasvattajan välillä on tavoiteltavaa, mutta se ei aina ole mahdollista, sillä on tilanteita, joissa huoltaja ei pysty yhteistyöhön omien lähtökohtiensa takia.

Röngän, Malisen ja Lämsän (2009, 85) mukaan huoltajat ja kasvatustilan ammattilaiset painottavat toistuvasti ja perustellusti sitä, että toimiva yhteistyö ja kasvatuskumppanuus eivät toimi ilman molemminpuolista luottamusta. Luottamuksen lisääntyminen edistää yhteistyötä, ja tämä taas vahvistaa luottamusta entisestään. Yleisesti ottaen luottamusta pidetään välttämättömänä vuorovaikutussuhteiden kehittymiselle. Kaskelan ym. (2006, 36.) mukaan ihmisten välisen luottamuksen syntymiseen vaaditaan vaihtelevasti aikaa, riippuen yksilöstä. Yleisesti ottaen luottamuksen rakentuminen edellyttää kuitenkin aikaa, aktiivista vuorovaikutusta ja yhteisiä kohtaamisia, jotta yhteys ja luottamus voivat muodostua. Luottamuksen taustalla vaikuttaa myös ihmisten aiemmat kokemukset vastaavista tilanteista ja omat tuntemuksensa asioista, jotka vaikuttavat luottamuksen syntymiseen.

Päivähoidossa ja kasvatuskumppanuudessa lasten huoltajien luottamus työntekijöihin rakentuu sen perusteella, kuinka heidän lapsensa ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden välinen suhde toimii ja näyttäytyy huoltajille. Myös varhaiskasvattajien tietämys sekä sensitiivisyys lapsista ja tiedon välittäminen kyseisistä asioista huoltajille luo luottamuksen tunteen lisäksi turvallisuuden tunnetta huoltajissa. Varhaiskasvattajan sensitiivinen suhde lapsiin välittää huoltajille myös sen tunteen, että heidän lapsensa ovat turvallisessa paikassa ja että lapset saavat hyvää hoitoa. Näiden asioiden myötä huoltajilla on helpompi jättää lapsensa päivähoitoon, kun heillä on luottamus siitä, että heidän lapsistaan pidetään huolta. Ammattimaiseen luottamukseen sisältyy huoltajien usko varhaiskasvatustahenkilöstön pätevyyteen ja ammattitaitoon. Tämä kattaa kyvyn huomioida lapsen yksilöllisyys ja erityistarpeet sekä taitoa järjestää monipuolista toimintaa. (Rönkä yms. 2009, 87.)

Kasvatuskumppanuudessa on olennaista huoltajien aktiivinen osallisuus ja heidän huomioimisensa lastaan koskevissa asioissa päivähoitossa. Huoltajilla on oikeus osallistua ja vaikuttaa päivähoiton toimintaan, mikä on merkittävä tekijä luottamuksen rakentumisessa. Luottamus syntyy myös niistä jaetuista tarinoista, joissa huoltajien oma lapsi on pääroolissa. Huoltajat haluavat tietää enemmän lapsensa päivästä hoidon päättyessä, erityisesti siitä, miten kasvattaja on havainnut juuri heidän lapsensa. Tämä on tärkeämpää huoltajille kuin yksinkertainen "hyvä päivä" -palautte. (Kaskela & Kronqvist 2007.) Kaskelan ym. (2006, 36–37.) mukaan päivähoiton tulee mahdollistaa huoltajille se, että heidän ajatuksensa ja toiveensa otetaan huomioon oman lapsensa asioissa. Kasvatuskumppanuudessa yhtenä keskeisenä tavoitteena on luoda luottamuksellinen ilmapiiri kaikelle varhaiskasvattajien ja huoltajien kesken käytäville vuoropuheluille.

Kasvatuskumppanuudessa kunnioittava suhde luodaan positiivisuuden kautta. On hyvä muistaa, että aina keskustelun paikka ei ole ainoastaan ongelmatilanteissa tai hankalissa asioissa, vaan kunnioittavaa ja kasvatuskumppanuutta edistävää toimintaa on myös jakaa kasvattajien kesken ilot ja hyvät asiat. Myönteisyys asioissa avaa ovia avoimelle ja rehelliselle kasvatuskumppanuudelle. Huoltajaa kunnioittava tapa on olla myös tietämättä sellaisia asioita, joihin ei ole vielä tilanteessa tietämystä tai ratkaisua. (Kaskela ym. 2006, 35.)

3.3 Vuorovaikutus varhaiskasvatustyössä

Kauppilan (2005, 24) mukaan vuorovaikutus tarkoittaa kahden tai useamman ihmisen välistä vastavuoroista kommunikaatiota. Se voi olla sanoja, puhetta, eleitä, ilmeitä tai katseita. Mönkkönen (2017, 39) korostaa, että äänensävyimme, eleemme, ilmeemme ja kehomme kertovat siitä, miten suhtaudumme tilanteisiin ja toisiin ihmisiin. Tarkkailemme jatkuvasti myös itse toisten eleitä ja ilmeitä. Kauppilan (2005, 24, 70) mukaan vuorovaikutuksessa tavoitteena voi olla omia näkemyksiä esittämällä ja toista kuuntelemalla löytää yhteinen tapa toimia. Keskeisiä vuorovaikutustaitoja ovat keskustelutaidot, yhteistyö- ja yhteistoimintataidot, viestintätaidot ja empatiataito. Hyvä vuorovaikutus on tehokasta, päämäärään pyrkivää ja yhteistyösuhteita säilyttävää ja siihen kuuluu myös luottamus ja positiivinen sosiaalinen kontakti.

Laadukkaasta vuorovaikutuksesta on keskusteltu osana varhaiskasvatuksen toimintaympäristöä lähes aina. Tieteellisesti vuorovaikutusta on tutkittu paljon, ja siitä on kirjoitettu paljon kirjoja. Ilmiönä vuorovaikutus on niin laaja, ettei kukaan voi todeta olevansa vuorovaikutuksellisilta taidoiltaan valmis, ja vuorovaikutuksen äärelle pysähtyminen ja sen selvittäminen on aina ajankohtaista. (Ahonen 2018, 79.) Varhaiskasvatuksessa on tärkeää ymmärtää ammattikasvattajien ja huoltajien toisiaan täydentävä asiantuntijuus. Huoltajat tuntevat oman lapsensa parhaiten yksilönä ja päiväkodin varhaiskasvattajat hänet puolestaan suhteessa ikäisiinsä. (Mönkkönen 2007, 52.)

Vuorovaikutustilanteissa sekä huoltajien että varhaiskasvattajien yksilöhistorialliset kokemukset ja ovat läsnä. Käsitys siitä, mikä tekee hyvän kasvattajan, juontaa juurensa yksilön arvomaailmasta ja henkilökohtaisista kokemuksista. On olennaista ylläpitää jatkuvaa vuorovaikutussuhdetta, joka syventää ja vahvistaa kumppanuutta. Usein panostetaan vuorovaikutukseen lähinnä hoitosuhteen alussa, mikä saattaa estää kumppanuuden kehittymisen tutustumisvaihetta pidemmälle. Kasvatuskumppanuutta edistävät ja syventävät keskustelut kasvattavat ja muokkaavat kumppanuutta. Ratkaisevaa on se, miten varhaiskasvattajat ja huoltajat kuuntelevat ja ymmärtävät toisiaan, sillä tämä vaikuttaa merkittävästi yhteistyön kehittymiseen. Huoltajille merkityksellisiä kohtaamistilanteita ovat haku- ja tuontitilanteet, joissa vaihdetaan päivän kuulumiset. Näissä tilanteissa varhaiskasvattaja välittää kuvaa lasten päivähoidon arjesta, mikä auttaa huoltajia yhdistämään kotona tapahtuvaa toimintaa lapsen päivähoitokokemuksiin. (Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006, 95, 102–103, 104–105, 107.)

Vuorovaikutus on monimutkainen asia. Varhaiskasvattajan on aina oltava tarkka siitä, miten itseään ilmaisee huoltajille. Väärinkäsitykset voivat aiheuttaa vaikeuksia varhaiskasvattajan ja huoltajan väliseen vuorovaikutukseen. (Koivunen 2009, 163.) Luottamussuhdetta huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä voivat heikentää keskustelu, jonka huoltajat tulkitsevat väärin tai huoltaja ylireagoi tilanteeseen. Huoltaja voi tulkita varhaiskasvattajan arvostelevan häntä keskusteluissa. Hän voi myös tuntea laiminlyötävän lastaan päivähoitossa. (Kekkonen 2004, 57.)

Varhaiskasvatuksen ammattilaisilta vaaditaan erilaisuuden hyväksymistä ja kunnioittamista. Henkilöstön omasta elämästä poikkeavien elämäntilanteiden ja arvojen ymmärtäminen luo ammattilaisille haasteita. (Karila ym. 2006, 96.) Varhaiskasvattajan on hyvä erottaa toisistaan ammatillinen ja henkilökohtainen työote. Varhaiskasvattajan asemassa hänen on toimittava ammatillisella työotteella ja kuunneltava huoltajia rauhallisesti, loukkaantumatta tai kritisoimatta. Huoltajien mielipiteet pitää aina ottaa vakavasti, vaikka ne eroaisivatkin omista mielipiteistä. Huoltajien kanssa keskusteltaessa heitä on hyvä katsoa silmiin sekä toistaa heidän puhettaan. Tällöin huoltajille tulee olo, että he ovat tulleet kuulluiksi ja heidän mielipiteitään kunnioitetaan. (Koivunen 2009, 167.)

Huoltajien ja varhaiskasvattajien yhteistyöhön vaikuttavat huoltajien toimintakäytännöt lapsen haku- ja tuontitilanteissa. Monesti kiireiset huoltajat jakavat haku- ja tuontivastuita, mikä hankaloittaa huoltajien ja varhaiskasvattajien vuorovaikutuksen syntymistä, koska kohtaamisia tapahtuu harvoin. Lisäksi varhaiskasvattajilla herää huoli tilanteissa, joissa huoltajat eivät ole kiinnostuneita yhteistyöstä päivähoidon kanssa. (Karila ym. 2006, 103–104.)

Joskus varhaiskasvattajille tulee eteen tilanteita, joissa lasta kohtaan herää jokin huolta. Koivusen (2009, 157–158.) mukaan huolen puheeksi otto voi tuntua hankalalta, koska varhaiskasvattajien on vaikeaa arvioida, kuinka huoltajat suhtautuvat asiaan. Varhaiskasvattajat voivat pelätä, että puheeksi oton jälkeen suhde huoltajiin muuttuu toimimattomaksi ja kohtaaminen haastavammaksi. Huoli tulisi kuitenkin ilmaista heti sen noustessa.

4 MENETELMÄLLINEN TOTEUTUS

4.1 Toimintaympäristön ja kohdeorganisaation esittely

Syksyllä 2023 haastattelemani päiväkodin johtajan mukaan Oulun kaupungin alueella sijaitsevan varhaiskasvatuksen yksikön toiminta jakautuu kolmeen eri toimipisteeseen. Arkipäivisin avoinna oleva päiväkotiryhmä on tarkoitettu 3–5-vuotiaille lapsille. Jatketun aukiolon yksikössä tarjotaan varhaiskasvatuspalvelua 0–3-vuotiaille, täydentävää varhaiskasvatusta aamuisin 6–7-vuotiaille esikoululaisille sekä koko yksikön lapsille, joilla tarve iltahoitoon. Tämän jatketun aukiolon yksikön aukioloaika perustuu huoltajien ilmoittamiin hoitoaikoihin ja on avoinna pääsääntöisesti aamusta iltaan saakka. Paikallisen koulun tiloissa toimii varhaiskasvatuksen järjestämä esiopetus, joka on kolmas yksikkö. Täydentävää varhaiskasvatusta tarvitsevat 6–7-vuotiaat esikoululaiset ovat koulun tiloissa arkisin. Ennen esikoulupäivän alkua he ovat jatketun aukiolon yksikössä ja esikoulun jälkeen päiväkotiryhmässä.

Oulun kaupungilla on käytössään varhaiskasvatuksen sähköiseen asiointiin tarkoitettu eVaka-järjestelmä. Sovelluksen kautta huoltajat voivat hakea lapselleen varhaiskasvatus-, esiopetus- ja avoimen varhaiskasvatuksen kerhopaikkaa. Myös edellä mainittujen paikkojen irtisanominen hoituu saman järjestelmän kautta. Tulotietojen ja erilaisten suostumusten ilmoitukset, lapsen läsnäoloaikojen sekä sairaus- ja muiden poissaolojen tai loma-aikojen ilmoitukset hoituvat myös sähköisesti sovelluksen kautta. eVakassa huoltajat vastaanottavat varhaiskasvatuksen tiedotteita sekä voivat viestiä varhaiskasvattajien kanssa sekä tarkastella lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. (Oulun Kaupunki 2023.)

Haastattelemani päiväkodin johtajan (2023) mukaan vakituisen henkilöstön määrä opinnäytetyön kohteena olevassa varhaiskasvatusyksikössä on yhteensä 10 henkilöä. Lisäksi eripituisissa sijaisuuksissa työskentelee toimintavuoden aikana keskimäärin 5 henkilöä. Asiakasperheitä on 46, ja ne ovat pääasiassa suomenkielisiä. Osa perheistä ei tarvitse täydentävän varhaiskasvatuksen palveluita, vaan pelkästään koulun puolella tapahtuvaa esiopetusta. Lapsia varhaiskasvatuksessa on keskimäärin 62 henkilöä.

4.2 Opinnäytetyön tarve ja tausta

Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö, velvoitteet ja suunnitelmat edellyttävät huoltajien ja varhaiskasvattajien välistä aktiivista vuorovaikutusta. Laaja-alainen ammattitaito kuuluu varhaiskasvattajien osaamiseen, johon yhtenä tärkeimmistä kuuluu viestintä sen eri muodoissa. Myös sähköiset viestintäkanavat ovat tulleet jokapäiväiseen käyttöön. Haastatteleman päiväkodin johtajan (2023) mukaan työpäiviä leimaa nykyisin usein myös kiireen tunne. Jatketun aukiolon varhaiskasvatusyksiköissä saattaa joissakin vuorovaihtotilanteissa aiheutua haasteita siitä, että varhaiskasvattajien keskinäinen vuorovaikutus ja tiedonvaihto lapsesta eivät ole riittävällä tasolla. Huoltajien antamissa palautteissa on myös ilmennyt kehittämistarvetta viestinnän osalta. Nämä seikat ovat saaneet minut pohtimaan, millaista tiedonvaihtoa huoltajat toivovat ja mitä he haluavat tietää lapsensa varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta. Pohdin myös sitä, toimiiko viestintä ja vuorovaikutus varhaiskasvattajien välillä riittävällä tasolla vai tarvitaanko tämän osaamisalueen kehittämistä.

4.3 Opinnäytetyön tavoitteet, tarkoitus ja hyödyt

Opinnäytetyössä selvitetään Oulun kaupungin alueella sijaitsevassa varhaiskasvatusyksikössä olevien lasten huoltajien ja varhaiskasvattajien välisen viestinnän ja vuorovaikutuksen tilaa ja sen mahdollisia kehityskohteita. Selvityksen myötä saadaan täsmällistä tietoa siitä, toimiiko viestintä ja vuorovaikutus varhaiskasvattajien ja perheiden välillä. Tavoitteena on myös herätellä varhaiskasvatuksen parissa työskenteleviä henkilöitä kehittämään edelleen viestintää sekä toimintatapoja siihen liittyen sekä pohtimaan omia osaamistarpeitaan. Selvitystyön tuloksia voidaan hyödyntää myöhemmin tehtävän viestinnän kehittämisen pohjana. Selvitystyö ei hyödytä pelkästään kohdeorganisaation varhaiskasvatusta vaan varhaiskasvatusalaa laajemmin, koska kyselyn avulla saadaan arvokasta tietoa arjessa kohdattavista haasteista. Työn tuloksena voidaan saada uusia näkökulmia ja kehitysideoita, joista hyötyvät sekä huoltajat, varhaiskasvattajat, että koko varhaiskasvatusala.

Päätutkimuskysymykseksi olen määritellyt, miten huoltajien ja varhaiskasvattajien välinen viestintä ja vuorovaikutus toimii ja voidaanko sitä edelleen kehittää. Lisäksi selvitetään, mitä asioita varhaiskasvattajat näkevät haasteelliseksi viestinnässä ja vuorovaikutuksessa varhaiskasvattajien ja huoltajien välillä sekä myös toisten varhaiskasvattajien välillä ja löydetäänkö jotakin kehityskohteista näistä.

4.4 Tutkimusmenetelmä

Laadullisin menetelmin toteutettavan opinnäytetyön tavoitteena on löytää näkökulmia ja ratkaisuja kohdeorganisaation viestinnän kehittämiseen siten, että kohdeorganisaation varhaiskasvattajat pystyvät toimimaan ammatillisesti korkealla tasolla tulevaisuudessa. Laadullinen tutkimusmenetelmä on perusteltua, koska kyseessä on pienikokoinen organisaatio. Laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan kokonaista joukkoa erilaisia tulkinnallisia, luonnollisissa olosuhteissa toteutettavia tutkimuskäytäntöjä. Kvalitatiivinen tutkimusote soveltuu erityisen hyvin tutkimukseen silloin, kun ollaan kiinnostuneita tapahtumien yksityiskohtaisista rakenteista eikä niinkään yleisluontoisesta jakaantumisesta. Laadullinen tutkimus soveltuu hyvin myös luonnollisten tilanteiden tutkimiseen tai kun halutaan saada tietoa tiettyihin tapauksiin liittyvistä syy-seuraussuhteista, joita ei voida tutkia kokeen avulla. (Metsämuuronen 2008, 9–14.)

Tutkimustehtävän ja tutkimusstrategian valintojen jälkeen tulee selvittää soveltuvat metodit ongelman ratkaisemiseksi. Tutkimusmenetelmä koostuu niistä tavoista ja käytännöistä, joilla havaintoja kerätään. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 182, 184.) Käytän tutkimusmenetelmänä kyselylomaketta, sillä haluan saada selville, mitä kohdejoukko ajattelee ja uskoo valituista aihealueista.

Tapaustutkimus soveltuu hyvin kehittämistyön lähestymistavaksi, kun tehtävänä on tuottaa kehittämisehdotuksia. Tutkimuksen kohde voi olla esimerkiksi toiminta tai prosessi. Se tuottaa tietoa tässä hetkessä tapahtuvasta ilmiöstä sen todellisessa tilanteessa ja toimintaympäristössä. Tapaustutkimuksen avulla on mahdollista ymmärtää kehittämisen kohdetta kokonaisvaltaisesti realistisessa

toimintaympäristössä. Siinä on tärkeämpää saada selville suppeasta kohteesta paljon kuin laajasta joukosta vähän. Kysymys ei ole siitä, kuinka yleistä jokin on, vaan siitä, kuinka jokin on mahdollista tai kuinka jokin tapahtuu. Tapaustutkimus vastaa usein kysymyksiin, miten ja miksi. Tapaustutkimuksessa tapaus ei ole otos jostakin isommasta joukosta eikä tutkimuksella pyritä tilastolliseen yleistämiseen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 52–53.)

4.5 Aineiston keruu

Laadullisen tutkimuksen yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä ovat haastattelu, kysely, havainnointi sekä erilaisiin dokumentteihin pohjautuvat tiedot. Niitä voidaan käyttää joko vaihtoehtoisesti rinnakkain tai eri tavoin yhdistettynä tutkittavan ongelman tutkimusresurssien mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 71–72.) Aineistonkeruumenetelmänä viestinnän nykytilan selvityksessä huoltajilta käytetään kyselyä, joka toteutetaan Webropol-kyselynä (Liite 2). Kyselyä käytetään myös varhaiskasvattajien viestintää ja vuorovaikutusta koskevassa selvityksessä sekä sen kehittämisen arvioimisessa (Liite 4). Kysymykset ovat tärkeä luoda sellaiseen muotoon, että kyselyyn vastaaja ymmärtää täysin mitä kysytään, jotta tutkimustulos on luotettava ja yleistettävä. (Vilka, 2007, 28, 36–38) Tietoa tarvitaan siitä, mitkä ovat huoltajien ja varhaiskasvattajien näkemykset viestinnän tasosta ja sen mahdollisista kehittämistarpeista. Viestintään ja vuorovaikutukseen liittyvä osaaminen liittyy olennaisesti työnkuvaan varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä.

Kyselylomakkeessa käytettävät teoreettiset käsitteet muutetaan ymmärrettäväksi arkikielen tasolla ja mitattavaan muotoon (Hirsjärvi ym. 2007, 147). Kyselylomaketta tehtäessä on jokaisen kysymyksen tarpeellisuus punnittava, jotta ei esitetä turhia kysymyksiä. Kysymysten tulee kysyä vain yhtä asiaa kerrallaan sekä edetä juoksevasti ja olla loogisia. Samaa aihetta olevat kysymykset tulee ryhmitellä kokonaisuuksiksi. Kysymykset on hyvä suunnitella huolellisesti, koska kysymysten muoto on yksi suurimmista virheiden aiheuttajista. (Heikkilä 2008, 32, 47–48.)

Lomakkeet voivat sisältää avoimia ja suljettuja kysymyksiä. Avoimessa kysymyksessä vastaaja vastaa omin sanoin. Suljetuissa kysymyksissä vastaaja valitsee vastauksensa annetuista vaihtoehdoista. Avoimia kysymyksiä on helppo laatia,

mutta työläitä käsitellä. Suljetun kysymyksen laadinnassa vaatimuksia ovat, että kaikille on löydettävä sopiva vaihtoehto. Vaihtoehdot ovat toisensa poissulkevia ja vastausvaihtoehtojen tulee olla mielekkäitä ja järkeviä. (Heikkilä 2008, 49–51.)

Likert-asteikko on kyselylomakkeiden mielipideväittämissä käytettävä järjestysasteikon tasoinen asteikko. Asteikossa on tavallisesti 4–5 porrasta, joiden ääripäät ovat usein ”täysin samaa mieltä” ja ”täysin eri mieltä”. Vastaaja valitsee asteikolta parhaiten kuvaavan vaihtoehdon. Likert-asteikkoa käytettäessä on kysymys esitettävä niin selkeästi, ettei vastaajalle jää epäselväksi mitä vastauksella tarkoitetaan. (Heikkilä 2008: 52–54.) Aaltolan ja Vallin (2015) mukaan vastausvaihtoehdot tulee aina hakea mittauskohteen asiasisällöstä valmiiden mittareiden sijaan. Vastausvaihtoehdot voidaan nimetä esimerkiksi ”ei koskaan”, ”harvoin”, ”puolet ajasta”, ”usein” ja ”aina”. Heidän mukaansa ”en osaa sanoa”-vaihtoehto ei ole läheskään aina tarpeellinen. Mikäli vastaajalla ei ole mielipidettä, hän voi jättää vastaamatta kokonaan. (Aaltola & Valli 2015, 98.)

Opinnäytetyössä ensisijaista aineistoa ovat kyselyistä saatavat vastaukset. Katson tarpeelliseksi käyttää kahta eri kyselyä, koska tietoa tarvitaan sekä huoltajilta että varhaiskasvattajilta. Työssä selvitetään, mitä huoltajat haluavat tietää lapsensa varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta ja saavatko he nykyisin riittävästi tietoa siitä. Varhaiskasvattajien osalta selvitetään, toimiiko viestintä huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä riittävällä tasolla heidän mielestään sekä mitä haasteita he näkevät siinä olevan. Lisäksi selvitetään, mitä keinoja he löytävät luottamuksen rakentamiseksi huoltajien välillä sekä viestinnän kehittämiseksi niin huoltajien kuin muiden varhaiskasvattajien välillä. Tietoa tarvitaan sekä varhaiskasvattajien asenteista että mahdollisista viestintää vaikeuttavista seikoista. Selvitystyöstä saatavan tiedon avulla viestintää voidaan edelleen kehittää, kun saadaan ongelmakohtat selvitettyä.

Aineistoa tutkimuskysymysten selvittämiseen keräsin itse sähköisellä kyselylomakkeella. Aineistonkeruu ajoittui vuoden 2023 lokakuun ajalle. Keskeinen tutkittava kohderyhmä oli Oulun alueella sijaitsevassa varhaiskasvatustyksikössä työskentelevä henkilöstö sekä asiakasperheet. Kohderyhmään kuuluvat huoltajat tavoitettiin tiedottamalla tulevasta sähköisesti toteutettavasta kyselystä eVakan

kautta varhaiskasvatuksen johdon toimesta sekä ilmoittamalla varhaiskasvatusyksiköiden ilmoitustauluilla ja suullisesti tiedottamalla asiasta etukäteen. Henkilöstöä tiedotettiin ennakoon suullisesti henkilöstöpalavereissa sekä sähköisesti henkilökunnan tiedotuskanavissa niin ikään päiväkodin johdon toimesta. Kohde-ryhmien saavutettavuuden ja aineistonkeruun toteutuminen varmistettiin riittäväällä ennakkoinnilla ja riittäväillä vastausajoilla. Keruun toteutumiseen pyysin päiväkodin johdon apua. Päiväkodin johto varasi jokaiselle varhaiskasvatuksen työntekijälle mahdollisuuden työpäivän aikana vastata kyselyyn niin halutessaan. Kyselyyn vastaamisen tärkeyttä korostettiin, jotta tulevaisuuden kehittämistoimia varten saadaan arvokasta tietoa.

Opinnäytetyön kohdejoukko on rajattu Oulun kaupungin alueella sijaitsevassa varhaiskasvatusyksikössä olevien lasten huoltajiin sekä varhaiskasvattajiin. Perusjoukko on suhteellisen pieni, sillä perheitä on 46 ja henkilöstöä yhteensä 15. Perusjoukko tarkoittaa kohdejoukkoa, josta tutkimuksessa tehdään päätelmiä (Vilka 2007, 51). Tässä opinnäytetyössä on tarkoitus saada paljon yksityiskoh- taista tietoa pienestä kohdejoukosta. Koska ryhmän koko on suhteellisen pieni, on tarkoituksena tehdä kokonaistutkimus. Kokonaistutkimus tarkoittaa, että tutki- muksessa kaikki perusjoukon havaintoyksiköt, eli tässä tapauksessa ihmiset, mi- tataan. Otantamenetelmänä on tällöin kokonaisotanta, koska koko perusjoukosta halutaan saada tietoa tutkimusta varten. (Vilka 2007, 51–52.) Tämän tyyppiseen opinnäytetyöhön soveltuu hyvin laadullinen tapaustutkimus, joka toteutetaan ky- selynä kohdejoukolle.

4.6 Eettisyys

Opinnäytetyön toteutuksessa noudatetaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimia ohjeita, joiden kulmakivenä on hyvä tieteellinen käytäntö. Keskeisiä hy- vän tieteellisen käytännön lähtökohtia ovat mm. rehellinen toimintatapa sekä huo- lellisuus kaikissa tutkimustyön eri vaiheissa. Tiedonhankinta-, tutkimus- ja arvi- ointimenetelmät tulee olla eettisesti kestäviä. Tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta ja vastuullista tiedeviestintää käytetään tutkimuksen tulok- sia julkaistaessa. Tutkijat kunnioittavat myös muiden tutkijoiden työtä ja

saavutuksia viittaamalla asianmukaisella tavalla heidän aikaisempiin julkaisuihinsa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.)

Tutkimukseen osallistuvan henkilön tulee saada tietoon kaikki tärkeät näkökohdat siitä, mitä tutkimuksen kuluessa tulee tapahtumaan. Myös osallistuminen tutkimukseen tulee olla vapaaehtoista. Lisäksi aineiston keräämisessä tulee ottaa huomioon muun muassa anonyymiuden takaaminen sekä luottamuksellisuus. (Hirsjärvi ym. 2007, 28–29.)

Kohdejoukon suhteellisen pieni koko vaikuttaa siihen, että vastaajien taustatietojen tarkkaa selvitystä vältetään anonyymiteetin säilymisen varmistamiseksi. Tällä halutaan varmistaa, että vastaajat kokevat tulevansa arvioiduksi joukkona, eikä ketään yksilöä voida tunnistaa vastauksista. Korostan huoltajien kyselyn saatekirjeessä, että vastaajat eivät toisi esille ryhmää, johon lapsi kuuluu. Kerron saatekirjeessä myös, että vastauksia käsitellään täysin anonyymisti ja ne hävitetään asianmukaisesti heti raportoinnin jälkeen.

Varhaiskasvattajille suunnatussa kyselyssä vältetään tiedustelemasta henkilöstön työkokemusvuosia tai palvelussuhteen pituuksia nykyiseen työskentelyorganisaatioon, vaikka tällä saattaa olla vaikutusta joidenkin kysymysten tuloksiin. Nämä tiedot jätetään kyselyn ulkopuolelle anonyymiteetin turvaamiseksi, koska kohdeorganisaatio on hyvin pieni. Myös varhaiskasvattajille suunnatussa saatekirjeessä kerrotaan vastausten käsittelystä täysin anonyymisti ja niiden hävittämisestä asianmukaisesti heti raportoinnin jälkeen. Varhaiskasvattajia myös kehoitetaan olemaan kertomatta omaa työskentelyryhmäänsä vastauksissa.

4.7 Vastausten analysointi ja luotettavuus

Laadulliseen tutkimukseen perusanalyysimenetelmiin kuuluu sisällönanalyysi. Siinä tutkimuksen aineisto kuvaa tutkittavaa ilmiötä. Analyysin tarkoituksena on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sillä pyritään järjestämään aineisto tiiviiseen ja ymmärrettävään muotoon kadottamatta sen sisältämää informaatiota. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 91.) Katson sisällönanalyysin

sopivan tavaksi järjestää kyselyistä saatavat tiedot sopivaksi kokonaisuudeksi tiivistämällä informaatiota, kuitenkin kadottamatta sitä.

Saatu aineisto havainnollistettiin ympyräkaavioiden sekä taulukkograafien avulla ja tulokset raportoitiin selkeästi. Tutkimusaineiston analysointi tehtiin Otalan (2008, 123) suositusten mukaisesti. Hän suosittelee analysoinnissa käytettävän muuttujien frekvenssejä eli tiettyjen havaintoarvojen esiintymiskertojen lukumääriä ja frekvenssejä vastaavia prosentteja. Aineiston kyselytutkimuksen analysoinnissa hyödynnettiin Webropol-palvelun omaa raportointityökalua. Palvelun työkalu muodosti automaattisesti raportit sekä tulosten visualisointi- ja tarkastelutoiminnot. Vastausten pohjalta saadusta tiedosta arvioitiin, vastasivatko tulokset opinnäytetyölle asetettuja tavoitteita. Kyselytutkimuksen merkittäväksi haasteeksi oli mahdollista muodostua vastaamattomuus sekä avoimiin kysymyksiin annetut niukat vastaukset.

Onnistuneella tutkimuksella saadaan luotettavia vastauksia tutkimuskysymyksiin. Luotettavuuden mittareita ovat validiteetti eli pätevyys, reliabiliteetti eli luotettavuus ja objektiivisuus eli puolueettomuus. Validiteetti tarkoittaa sitä, että tutkimuksella mitataan oikeaa asiaa. Tämä vaatii, että tutkimukselle on asetettu täsmälliset tavoitteet. Validiteetti viittaa siihen, miten hyvin tutkimus tai mittarit kuvaavat tutkittavaa ilmiötä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tutkimus tutkii sitä, mitä se on luvannut tutkia. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2011, 129–132.) Tutkimuksen validiteetti on varmistettava etukäteen tutkimusta suunniteltaessa sekä tiedonkeruuvaiheessa. Perusjoukon tarkka määrittely, edustava otos ja korkea vastausprosentti lisäävät tutkimuksen validiutta. (Heikkilä 2008, 29–31.) Ongelma muodostuu, jos aineisto jää niukaksi, eikä näin ollen aineisto kykenisi kertomaan tutkittavasta ilmiöstä juuri mitään. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 91.) Vastaamattomuutta voidaan vähentää siten, että kysymykset testataan hyvin kollegan tai ulkopuolisen henkilön toimesta etukäteen.

Reliabiliteetti puolestaan kuvaa mittauksien tarkkuutta ja luotettavuutta. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2011, 129–132). Luotettava tutkimus voidaan toistaa ja saada samanlaiset tulokset. Reliabiliteettia lisää tutkijan tarkkuus ja kriittisyys kaikissa tutkimuksen vaiheissa sekä riittävän suuri otoskoko

ja edustava otos perusjoukosta. (Heikkilä 2008, 29–31.) Tämän opinnäytetyön otoskoko on riittävän suuri, koska kyseessä on kokonaistutkimus. Myös toistettavuus on toteutettavissa.

Opinnäytetyöhön haettiin tutkimuslupa Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalveluista varhaiskasvatuksen vastuualuejohtajalta. Tutkimuslupa edellyttää, että opinnäytetyön valmistuttua opiskelija lähettää valmiin opinnäytetyöraportin tai sähköisen linkin opinnäytetyöhön Oulun kaupungin kirjaamoon. Kun työ on viety Theseus-tietokantaan joulukuussa 2023, lähetän siitä sähköisen linkin Oulun kaupungin kirjaamoon.

Osallistuminen tähän opinnäytetyöhön oli vastaajille vapaaehtoista. Tästä tiedotettiin avoimesti kyselyiden saatekirjeissä. Lisäksi saatekirjeessä mainittiin, missä valmis opinnäytetyö on luettavissa sähköisessä muodossa sen valmistuttua. Toimitin tästä tiedon myös kohdeorganisaatioon. Saatekirjeessä korostettiin myös, että osallistujien tietoja käsitellään anonymisti ja että vastaajat eivät toisi vastausten yhteydessä esille lapsen ryhmää tai varhaiskasvattajien kohdalla työskentelyryhmää.

Tieteellinen tutkimus on luotettavaa ja sen tulokset ovat uskottavia, kun tutkimus on suoritettu noudattaen hyvää tieteellistä käytäntöä. Keskeistä on, että tutkimuksessa noudatetaan rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta sekä sovelletaan tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia tiedonhankinta-, tutkimus-, ja arviointimenetelmiä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.)

Saatekirjeissä korostettiin myös vastausten hävittämistä asianmukaisesti heti raportoinnin jälkeen. Tällä tarkoitetaan sitä, että kaikki kerätyt tiedot poistetaan. Kyselylomakkeisiin saadut vastaukset hävitetään niin, ettei niitä voida enää jäljittää tai yhdistää yksittäisiin henkilöihin. Tämä noudattaa tutkimuseettisiä periaatteita ja yksityisyydensuojaa koskevia normeja. Vastauksia voidaan hävittää esimerkiksi poistamalla sähköiset kyselyt ja vastaukset tai nollaamalla vastaukset niin, että vain pelkkä kysely jää jäljelle (Oulun yliopisto 2023). Tämä on tärkeää sen varmistamiseksi, että tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden yksityisyys suojataan asianmukaisesti, eikä tietoja käytetä väärin tai päädy vääriin käsiin.

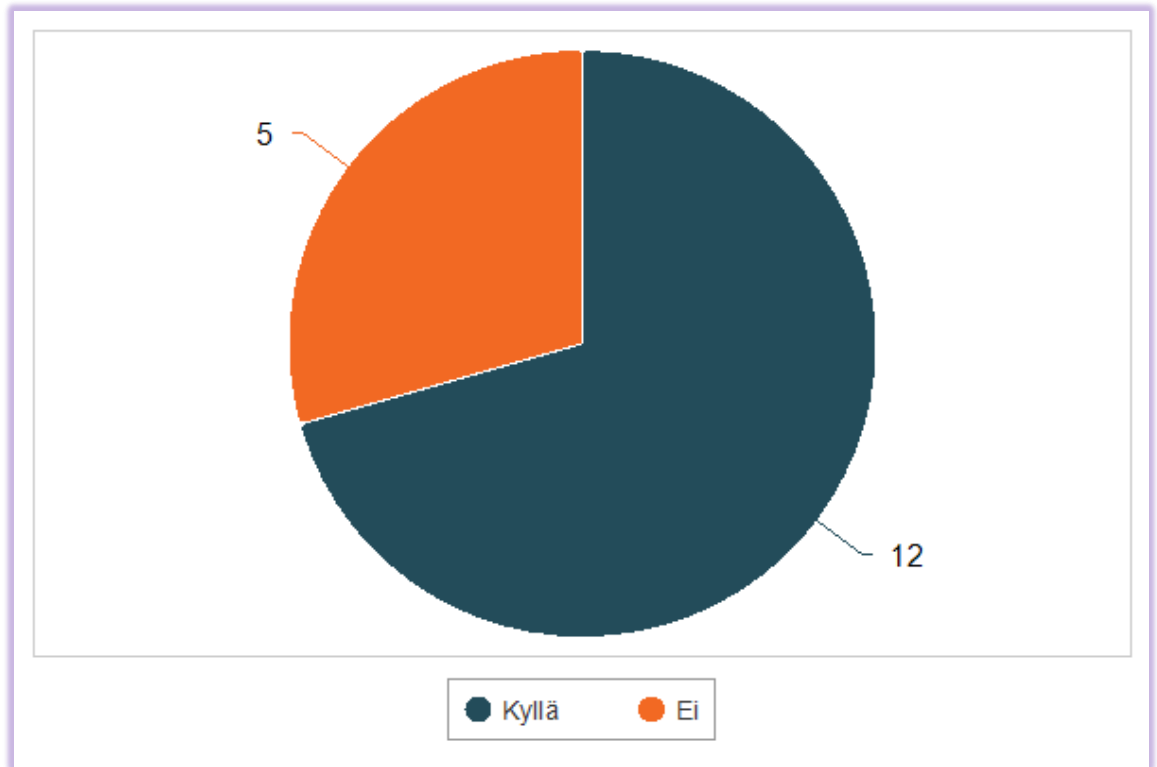
Objektiivisuus tarkoittaa sitä, että tutkimuksen tulokset eivät riipu tutkijasta. Tutkimuksen objektiivisuuteen vaikuttavat tutkimusmenetelmän valinta, kysymysten muotoilu ja analysointimenetelmä. Myös tutkijalle voi sattua tahattomia virheitä. Tutkimuksen objektiivisuutta heikentävät tahallinen tulosten vääristely tai jos tutkija antaa omien mielipiteidensä vaikuttaa tutkimukseen. (Heikkilä 2008, 29–31.) Kysymykset pyrittiin muotoilemaan mahdollisimman selkeiksi, neutraaleiksi ja tasapuolisiksi. Vastausten analysoinnissa pyrittiin tarkastelemaan vastauksia puolueettomasti sekä tunnistamaan erilaisia näkökulmia ilman ennakoasenteita. Tulokset raportoitiin rehellisesti ja vääristelemättä. Vastausten käsittely tapahtui systemaattisesti ja samalla tavalla kaikkien vastausten osalta välttäen valikoivaa tarkastelua. Tutkimuksen rajauksista ja menetelmistä kerrottiin läpinäkyvästi. Kysely lähetettiin kaikille vastaajaryhmille tasapuolisesti ilman syrjintää ja suosimista.

5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET OULUN VARHAISKASVATUKSESSA

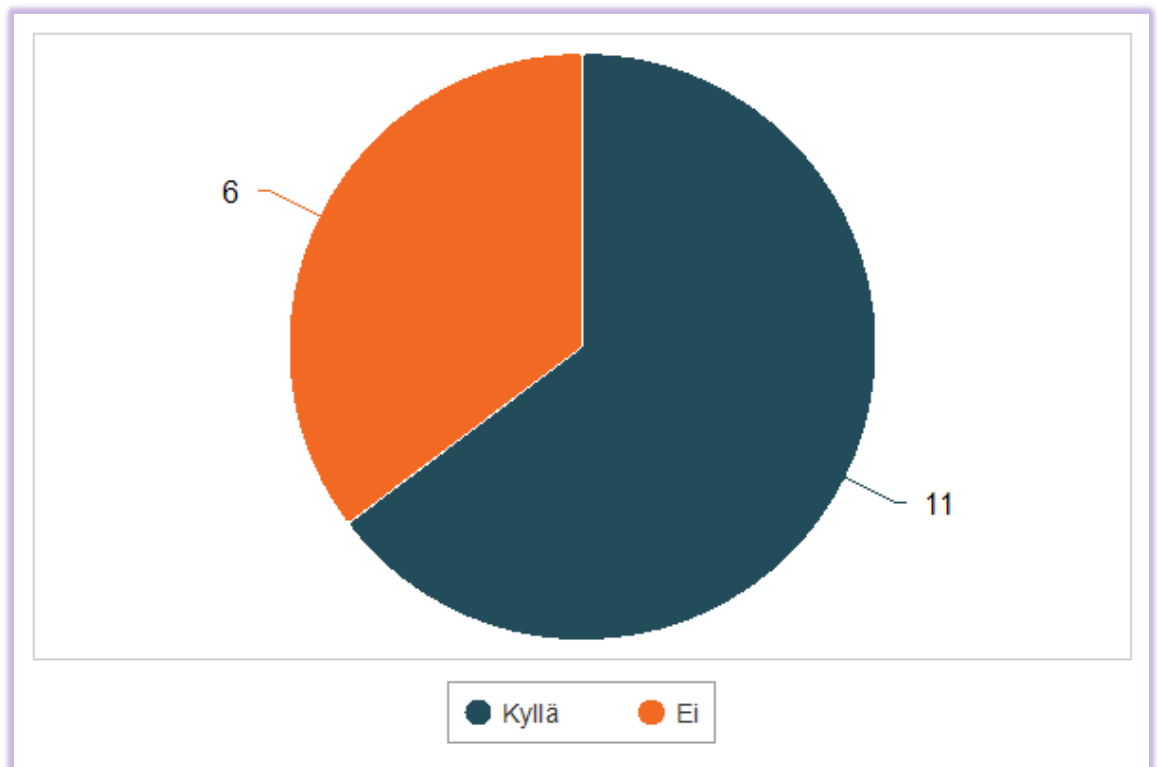
5.1 Lasten huoltajille suunnatun kyselyn tulokset

46 asiakasperheille lähetettyyn kyselyyn vastasi 17 lasten huoltajaa, mikä oli odotettua alhaisempi tulos. Vastausprosentiksi saatiin 37,0. Tätä voidaan pitää kuitenkin kohtalaisena tuloksena, koska 13 perheen lapset eivät käytä täydentävää varhaiskasvatuksen palvelua, vaan ovat päivittäin vain esikoulun toiminnassa mukana. Nämä perheet olisi voinut rajata kokonaan kyselyn ulkopuolelle, koska todennäköisesti juuri he eivät ole kyselyyn vastanneet. Rajausta ei tehty, koska opinnäytetyön tekijä huomasi tämän seikan vasta sen jälkeen, kun kysely oli jo lähetetty huoltajille. Rajauksen jälkeen vastausprosentti olisi todennäköisesti kohonnut yli 50 prosenttiin. Kyselylomake oli auki kymmenen vuorokautta loka-kuussa 2023. Käynnissä olevasta kyselystä muistutettiin kerran eVakan kautta.

Kyselyn aluksi tiedusteltiin huoltajilta, tarjottiinko heille aloituskeskustelua lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa sekä osallistuivatko he aloituskeskusteluun. Näissä kysymyksissä vastausvaihtoehtoina oli ”kyllä” tai ”ei”. Kysymykseen 1 vastanneista 17 huoltajasta 70,6 % oli tarjottu aloituskeskustelua ja 29,4 % ei ollut tarjottu (Kuvio 1). Kysymykseen kaksi vastanneista 17 huoltajasta 64,7 % oli osallistunut aloituskeskusteluun, kun 35,3 % ei ollut osallistunut (Kuvio 2).

Kuvio 1. Aloituskeskustelun tarjoaminen huoltajille lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa

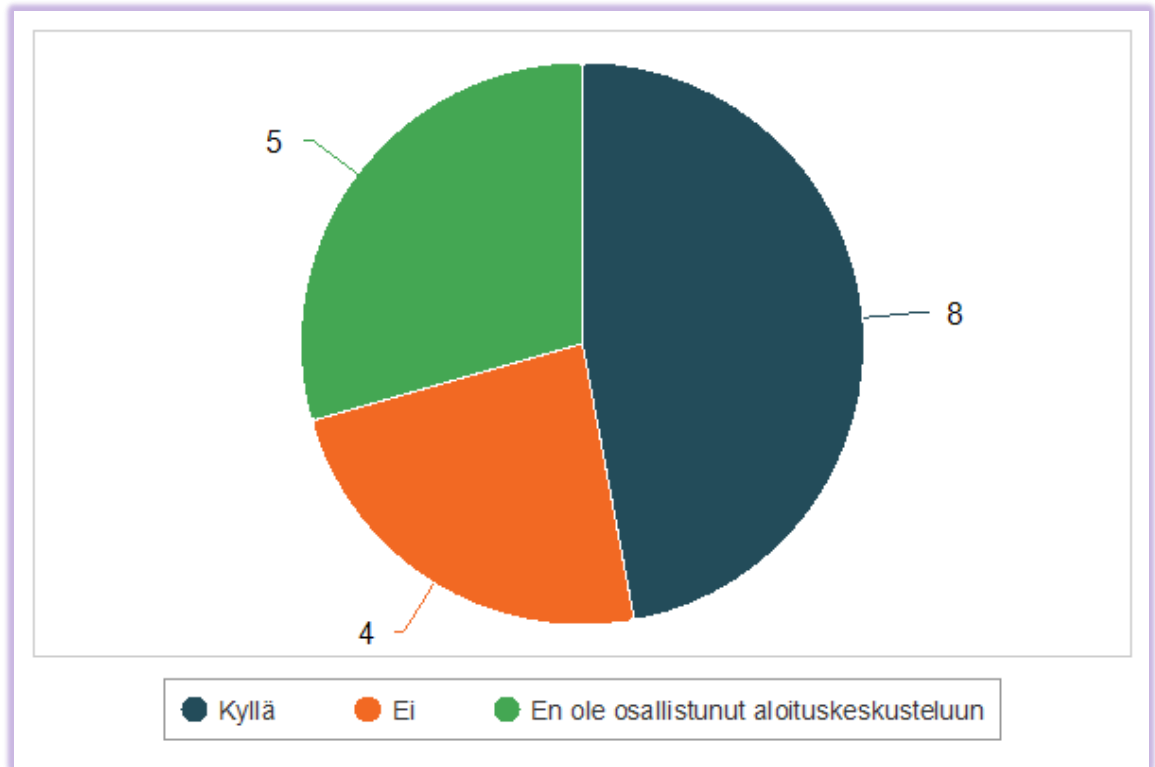

Kuvio 2. Aloituskeskusteluun osallistuminen lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa

Kysymyksessä 3 tiedusteltiin, oliko aloituskeskustelussa käyty läpi huoltajien toiveita viestinnän ja vuorovaikutuksen osalta lapsen päivittäisissä hakutilanteissa. Esimerkiksi millaista tietoa ja missä laajuudessa lapsen päivästä haluttiin tietää tai millaisin viestintävälinein ja vuorovaikutuskeinoin tietoa haluttiin saada. Vastausvaihtoehdot olivat ”kyllä”, ”ei” sekä ”en ole osallistunut aloituskeskusteluun”. Vastausta oli myös mahdollista perustella kysymyksessä 4. Kysymykseen vastanneista 17 huoltajasta 29,4 % ei ollut osallistunut keskusteluun. Vastanneista huoltajista 70,6 prosenttia oli käynyt aloituskeskustelussa. Näistä huoltajista 66,7 % oli käynyt läpi toiveita viestinnän ja vuorovaikutuksen osalta ja 33,3 % ei ollut käynyt toiveita läpi.

Aloituskeskusteluun osallistuneiden ”ei” vastauksen antaneiden perusteluissa nousi esille enemmänkin yhteisistä käytänteistä keskustelu, ei niinkään viestintään liittyvät asiat. Myös viestinnän laajuudesta ei ollut keskusteluissa puhuttu, jos viestintäasioista oli muutoin keskusteltu. Jotkut vastaajat kokivat saavansa riittävällä tasolla tietoa lapsestaan, vaikka varsinaista aloituskeskustelua ei ollut tarjottu eikä näin ollen myöskään käyty. Nämä vastaajat eivät pitäneet aloituskeskustelua yksistään tärkeänä, jos lapsen perustiedot ja tarpeet selvitettiin muilla tavoin. Aloituskeskusteluun osallistuneiden ”kyllä” vastauksen antaneiden perusteluissa nousi esille selkeästi avoin keskustelu, jossa viestintäasiat olivat olleet yhtenä keskustelun aiheena ja niitä oli käsitelty riittävällä tasolla.

47,1 % vastanneista ei perustellut vastaustaan. Ei perustelleista 62,5 % oli tarjottu aloituskeskustelua, ja he olivat siihen myös osallistuneet. Keskustelussa nämä vastaajat olivat käyneet lapsen liittyvään viestintään liittyviä toiveita läpi. 37,5 % ei perustelleista vastaajista ei ollut tarjottu aloituskeskustelua, eivätkä he olleet siihen myöskään osallistuneet. Kysymyksen tuloksia havainnollistetaan kuviossa 3 ja vastaajien perusteluja taulukossa 1.

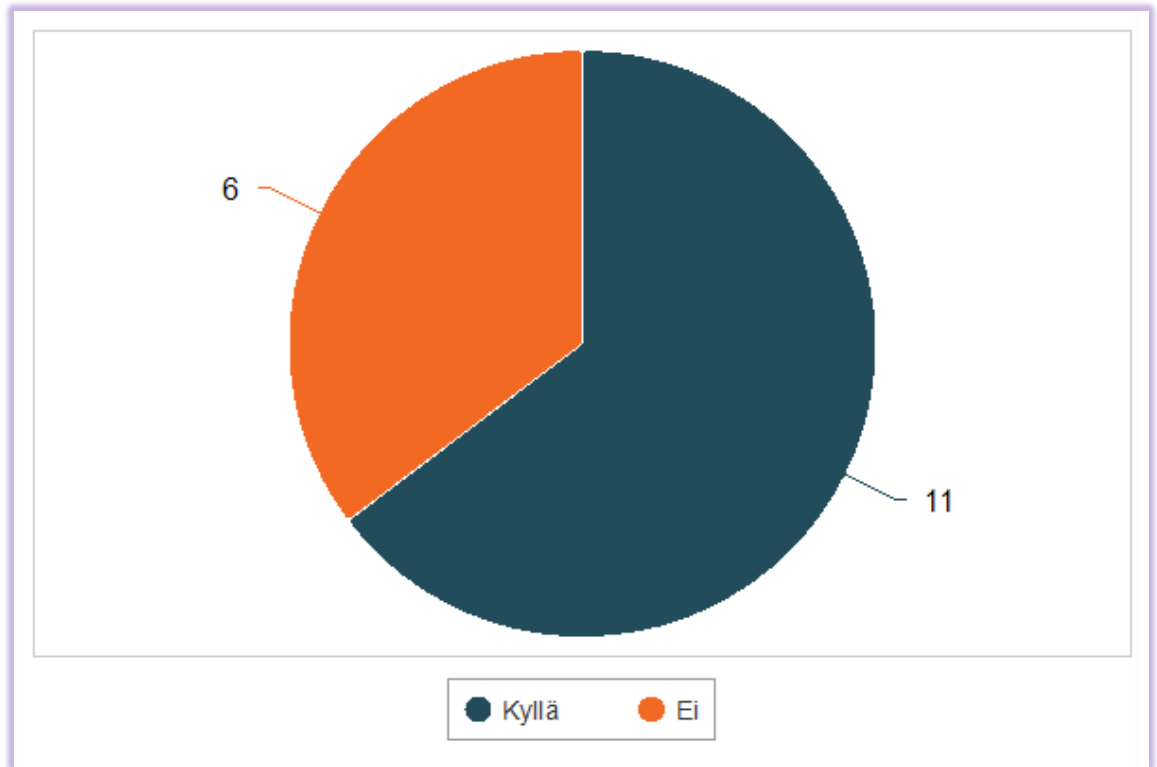

Kuvio 3. Aloituskeskustelussa toiveiden läpikäynti viestinnästä

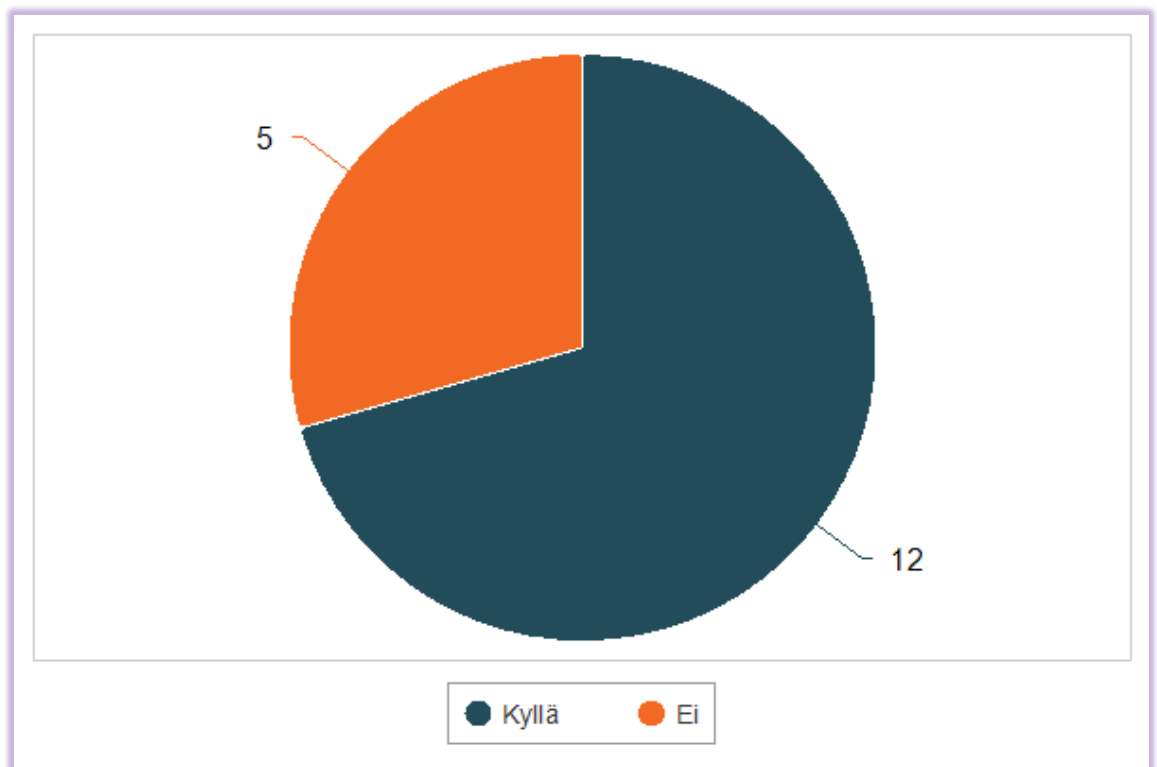
Taulukko 1. Aloituskeskustelussa toiveiden läpikäynti – huoltajien perustelut

Vastaus	Vastausta ei perusteltu	Vastaus perusteltu	Perustelujen sisältö
Kyllä	62,5 %	33,3 %	Avointa keskustelua, jossa käyty läpi asioita. Toiveita kuunneltu.
Ei	0,0 %	44,4 %	Ei keskusteltu toiveista, tai esimerkiksi, missä laajuudessa asioista haluttaisiin kuulla
En osallistunut	37,5 %	22,2 %	Asioita on käyty aloituskeskustelun ulkopuolella muulla tavoin läpi riittävällä tasolla.
Yhteensä	47,1 %	52,9 %	

Kysymyksessä 5 ja 6 tiedusteltiin, oliko huoltajilta suullisesti kysytty toiveita tai olivatko he itse esittäneet toiveita siitä, mitä he haluavat tietää lapsensa varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta. Vastausvaihtoehdot olivat ”kyllä” tai ”ei”. Kysymykseen 5 vastanneista 17 huoltajasta 64,7 % oli suullisesti kysytty toiveita viestinnästä ja 35,3 % ei ollut kysytty (kuvio 4). Kysymykseen 6 vastanneista 17 huoltajasta 70,6 % oli itse esittänyt toiveita varhaiskasvattajille viestinnästä koskien lapsen varhaiskasvatuksessa vietettyä aikaa. 29,4 % huoltajista ei ollut esittänyt näitä toiveita (kuvio 5).

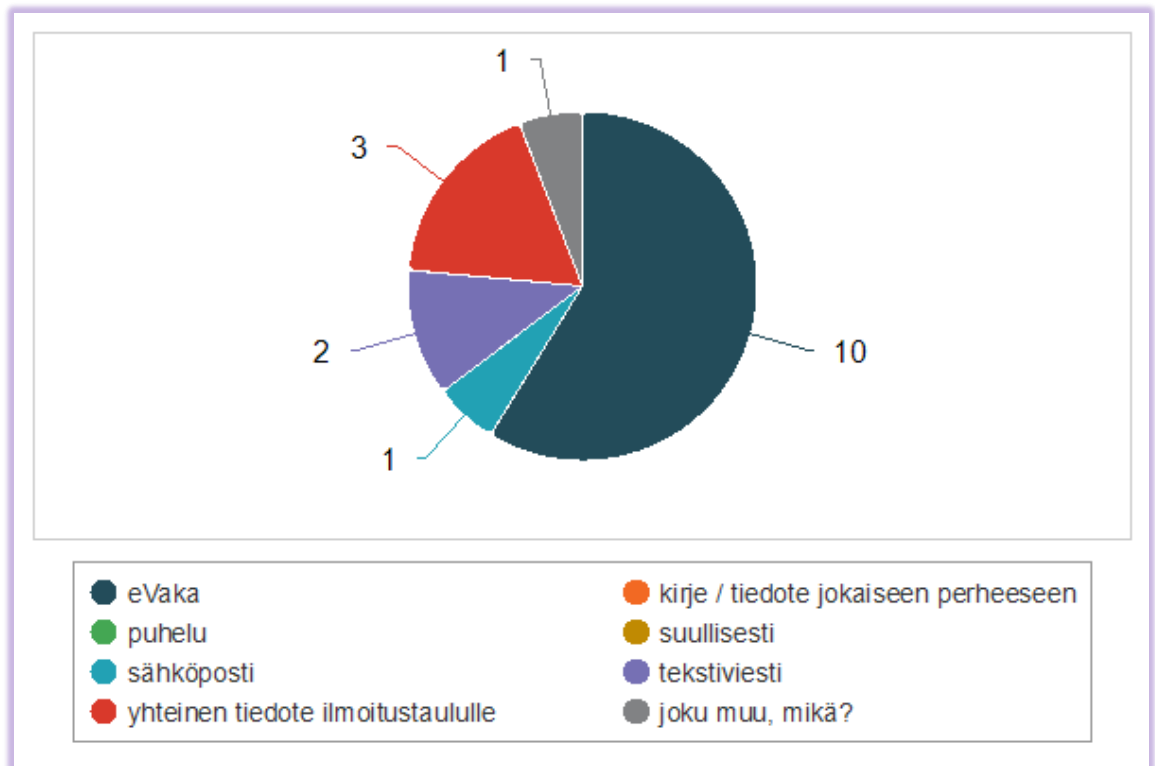

Kuvio 4. Varhaiskasvattajien tekemä suullinen tiedustelu huoltajien toiveista lasta koskevan viestinnän suhteen

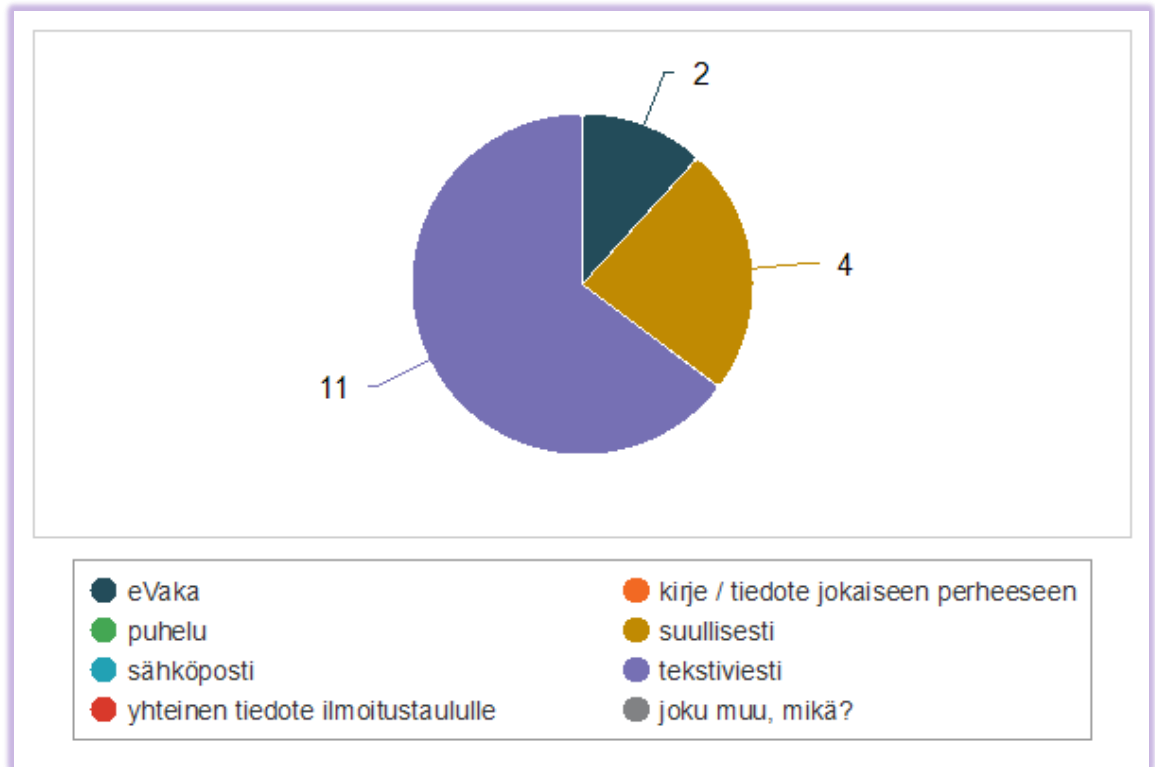
Kuvio 5. Huoltajien itse esittämät toiveet lasta koskevan viestinnän suhteen

Kysymyksessä 7, 8 ja 9 tiedusteltiin toimivimman viestintävälineen käyttöä erilaisissa tilanteissa. Vastausvaihtoehdoiksi oli annettu seuraavat: "eVaka", "kirje/tiedote jokaiseen perheeseen", "puhelu", "suullisesti viestintä", "sähköposti", "tekstiviesti", "yleinen tiedote ilmoitustaululle", "jokin muu viestintäväline, mikä?". Kysymyksessä 7 tiedusteltiin parhaiten soveltuvinta viestintävälinettä viikko- tai kuukausisuunnitelmasta tiedottamiseen. Vastanneista 17 huoltajasta 58,8 % piti eVakaa tähän tiedottamiseen soveltuvimpana. Yhteistä tiedotetta ilmoitustaululla piti parhaimpana 17,6 % vastanneista. Tekstiviesti oli soveltuvin 11,8 % huoltajista. Sähköposti soveltuvi parhaiten 5,9 % vastaajista. Suullisen tiedottamisen ja eVakan yhdistelmää piti parhaimpana 5,9 % vastaajista (kuvio 6).

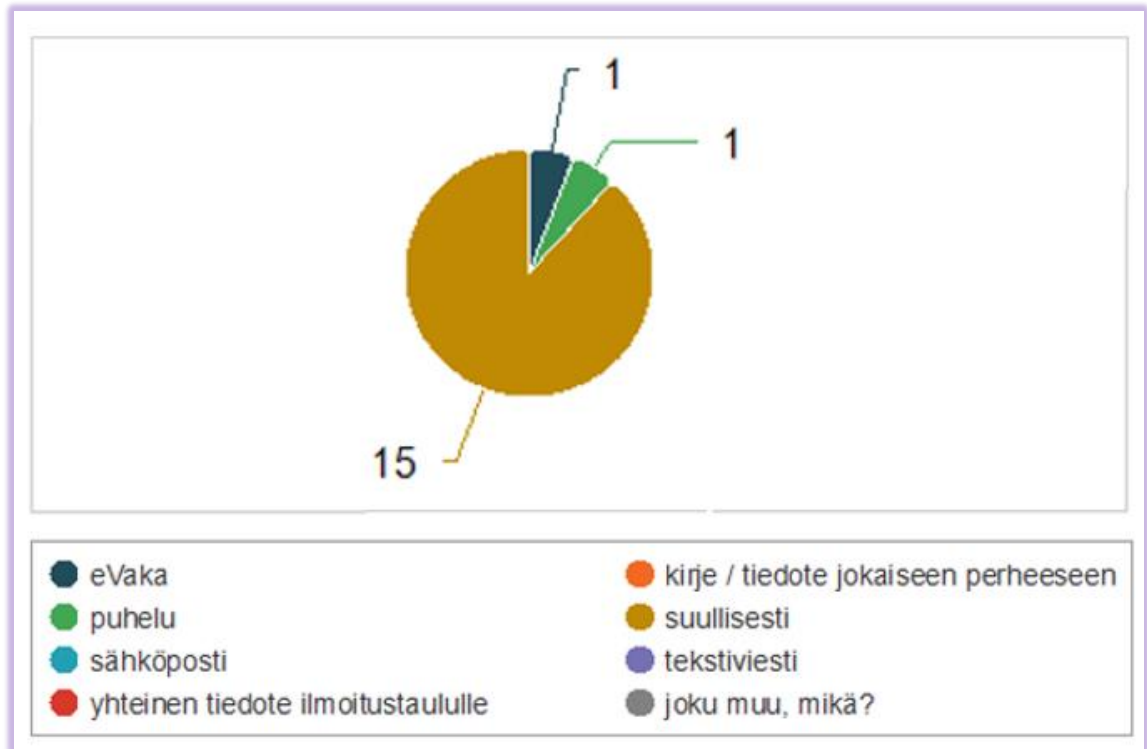
Kuvio 6. Soveltuvin viestintäväline tiedotettaessa viikko- tai kuukausisuunnitelmasta

Kysymyksessä 8 tiedusteltiin parhaiten soveltuvinta viestintävälinettä tiedottamiseen tilanteessa, jossa lapselle tarvitsee tuoda lisää vaippoja, varavaatteita tai muita lapsen henkilökohtaisia tarvikkeita. Vastanneista 17 huoltajasta 64,7 % piti tekstiviestiä tähän tiedottamiseen soveltuvimpana. Suullista tiedottamista piti parhaimpana 23,5 % ja eVakaa 11,8 % vastanneista (kuvio 7).

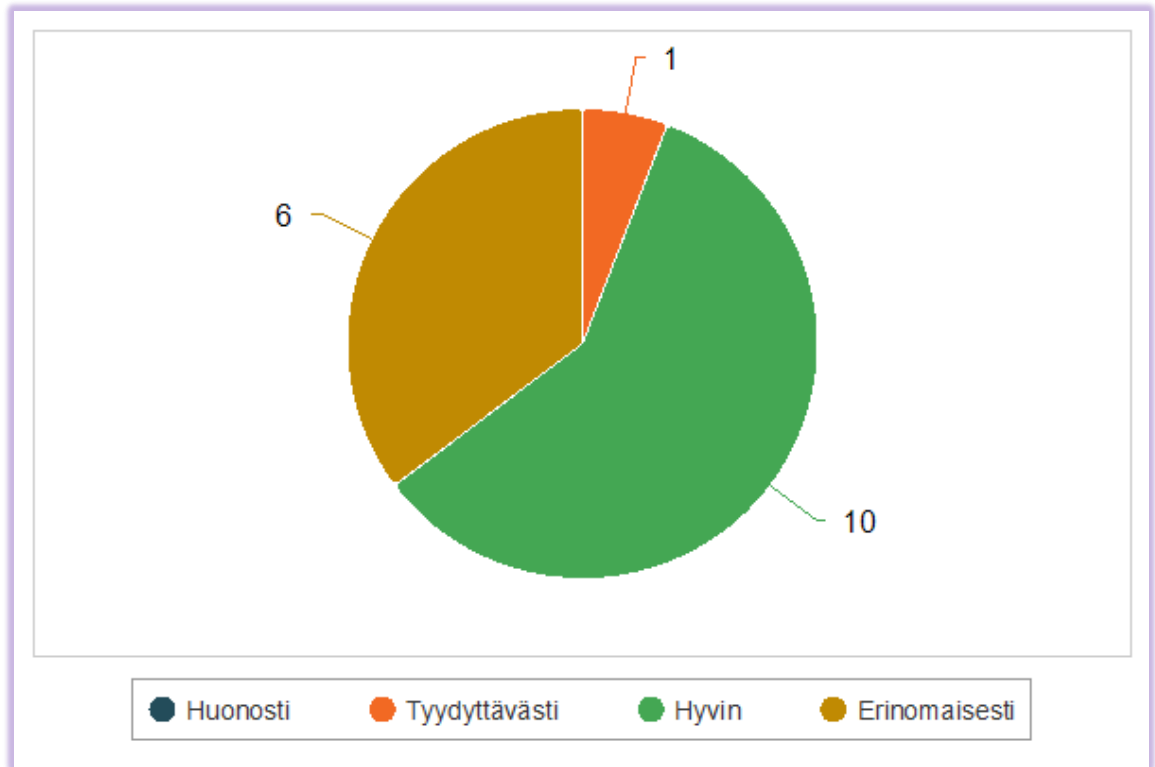
Kuvio 7. Soveltuvin viestintäväline tiedotettaessa lapselle hoitopaikkaan tuotavista henkilökohtaisista tarvikkeista

Kysymyksessä 9 tiedusteltiin parhaiten soveltuvinta viestintävälinettä tiedottamiseen tilanteessa, jossa varhaiskasvattajalla on herännyt huolta lapsen kasvuun ja kehitykseen ja josta varhaiskasvattaja haluaisi vaihtaa ajatuksia. Vastanneista 17 huoltajasta 88,2 % piti suullista yhteydenottoa soveltuvimpana. Puhelua piti parhaimpana vaihtoehtona 5,9 % ja eVakaa 5,9 % vastanneista (kuvio 8).

Kuvio 8. Soveltuvin viestintäväline tiedotettaessa lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä huolista

Kysymyksessä 10 tiedusteltiin, kuinka hyvin huoltajat kokevat tulevansa kohdatuksi lasta hakiessa. Vastausvaihtoehdot olivat "erinomaisesti", "hyvin", tyydyttävästi" sekä "huonosti". 17 vastanneesta 35,3 % koki tulevansa kohdatuksi erinomaisesti ja 58,8 % hyvin. 5,9 % koki tulevansa kohdatuksi tyydyttävästi. Kukaan ei vastannut tulevansa kohdatuksi huonosti (kuvio 9). Taulukossa 2 on havainnollistettu kysymykseen 10 perustelleiden huoltajien perustelujen sisältöjä.

Kuvio 9. Huoltajien kohdatuksi tulemisen tunne lasta hakiessa

Taulukko 2. Hakutilanteessa kohdatuksi tuleminen – huoltajien perustelut

Vastaus	Vastausta ei perusteltu	Vastaus perusteltu	Perustelujen sisältö
Erinomaisesti	33,3 %	36,4 %	Aina kerrotaan lapsen päivästä todella hyvin.
Hyvin	66,7 %	54,5 %	Pääsääntöisesti hyvin. Joskus kiireen tuntua, jos useita huoltajia yhtä aikaa hakemassa. Toivotaan myös uusien työntekijöiden kanssa tutustumista ja esittäytymistä.
Tyydyttävästi	0,0 %	9,1 %	Ei saa tarpeeksi tietoa lapsen päivästä muutoin kuin itse kysymällä. Usein tämä tapahtuu lapsen kautta.
Yhteensä	35,3 %	64,7 %	

Kysymyksessä 12 tiedusteltiin, miten huoltajat haluaisivat tulla kohdatuiksi lasta hakiessa. Tähän pyydettiin mainitsemaan kolme tärkeintä asiaa. Kysymykseen vastasi 76,5 % kyselyyn vastanneista. Vastauksista löytyi kaikkiaan 7 erityyppistä asiakokonaisuutta, jotka on ryhmitelty seuraavaksi suosituimmuusjärjestyksessä.

46,1 % vastaajista halusi kuulla päivän kulusta aidosti ja oma-aloitteisesti kerrottuna. Kerrotaan kuulumiset yleisellä tasolla, eli miten päivä on mennyt ja mitä eri toimintoja sen aikana on ollut. Miten lapsi on syönyt ja nukkunut päivän aikana.

15,4 % vastaajista korosti avoimuutta, rentoutta ja aitoa kiinnostusta varhaiskasvattajilta. He toivoivat varhaiskasvattajien puhuvan rehellisesti, jos lapsella on ollut jotakin hankalaa päivän aikana tai jos jokin asia askarruttaa. Jos lapsella on ollut jotakin erimielisyyksiä toisten lasten kanssa, miten asia on hoidettu.

12,8 % vastaajista painotti läsnäoloa ja kuuntelua. Kuunnellaan lasta ja otetaan lapsi enemmän huomioon hakutilanteissa, eli keskusteltaisiin enemmän lapsen kautta.

10,3 % vastaajista korosti tervehtimisen tärkeyttä ja ystävällisyyttä kohdattaessa.

7,7 % vastaajista nosti esille lapsen vahvuuksista kertomisen. Lisäksi he halusivat tietää, mitä taitoja lapsi on harjoitellut ja mitä uutta oppinut.

5,1 % vastaajan mielestä voitaisiin keskustella tilanteen mukaan, eli miten varhaiskasvattajat ehtivät kertoa ja missä laajuudessa.

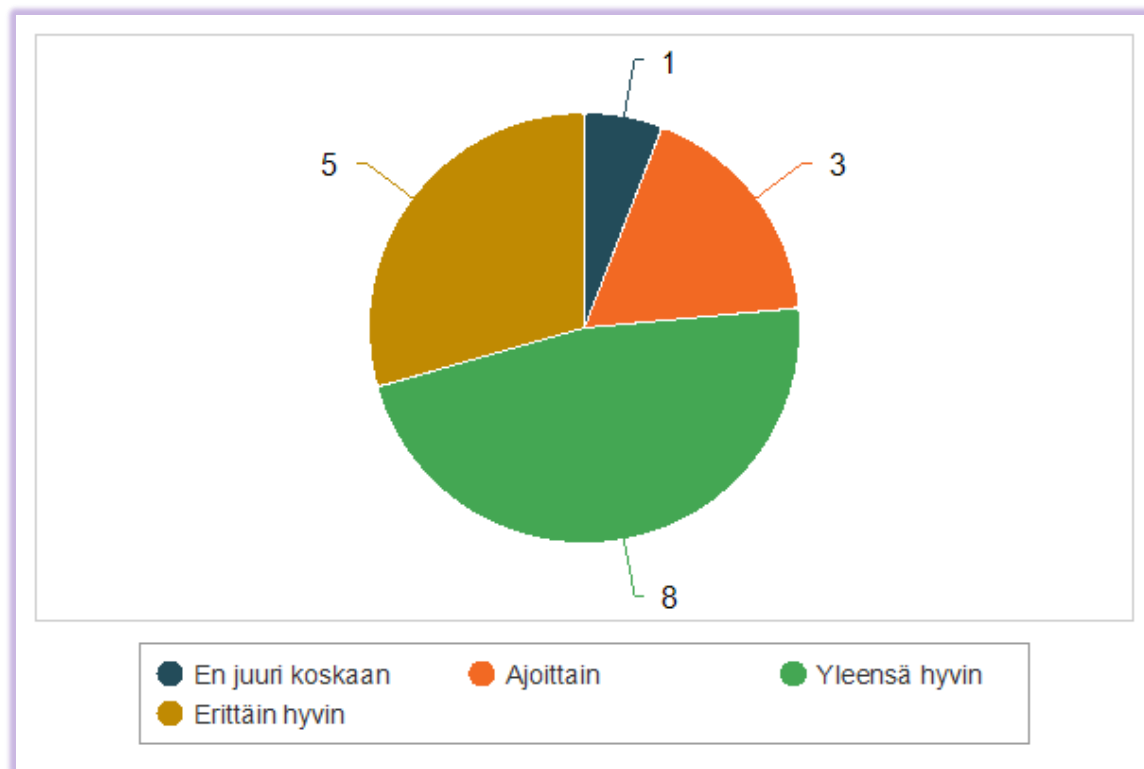
2,6 % vastaajista toivoi, että käytäisiin läpi seuraavan päivän suunnitelmia. Tällöin voitaisiin kotona lapsen kanssa keskustella ja valmistautua seuraavaan päivään.

Kysymyksessä 13 selvitettiin, mitkä ovat huoltajien mielestä lapsen päivässä kolme tärkeintä asiaa, joista he haluavat kuulla päivittäin. Kyselyyn vastanneista 94,1 % vastasi tähän kysymykseen. Vastauksista nousi kaikkiaan kahdeksan erityyppistä asiaa, jotka on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Huoltajille kolme tärkeintä asiaa lapsen päivästä

Tärkein asia, josta huoltajat haluavat kuulla päivittäin	Osuus
Päivän tekeminen ja toiminta	25,0 %
Nukkuminen	16,7 %
Syöminen	14,6 %
Millaisella mielellä lapsi on ollut	14,6 %
Käyttäytyminen ja sosiaaliset suhteet, leikkiminen kaverin kanssa	12,5 %
Positiivinen asia tai lapsen tähtihetki, onnistuminen, ilo	8,3 %
Onko jotakin huolen aiheita	6,3 %
Vatsan toiminta	2,1 %
Yhteensä	100,0 %

Kysymyksessä 14 kysyttiin, kokevatko huoltajat saavansa tarpeeksi tietoa lasta koskevista asioista. Vastausvaihtoehtoina olivat: ”en juuri koskaan”, ”ajoittain”, ”yleensä hyvin” sekä ”erittäin hyvin”. Kysymykseen vastanneista 17 huoltajasta 29,4 % koki saavansa tietoa erittäin hyvin ja 47,1 % vastaajista yleensä hyvin. Ajoittain riittävästi tietoa koki saavansa 17,6 % huoltajista. 5,9 % vastaajista koki, että ei juuri koskaan saa riittävästi tietoa lapsensa asioista. Vastaustaan perusteli 53,0 % vastanneista. Kuviossa 10 on havainnollistettu annettuja vastauksia ja taulukossa 4 on havainnollistettu kysymykseen 15 perustelleiden huoltajien perustelujen sisältöjä.

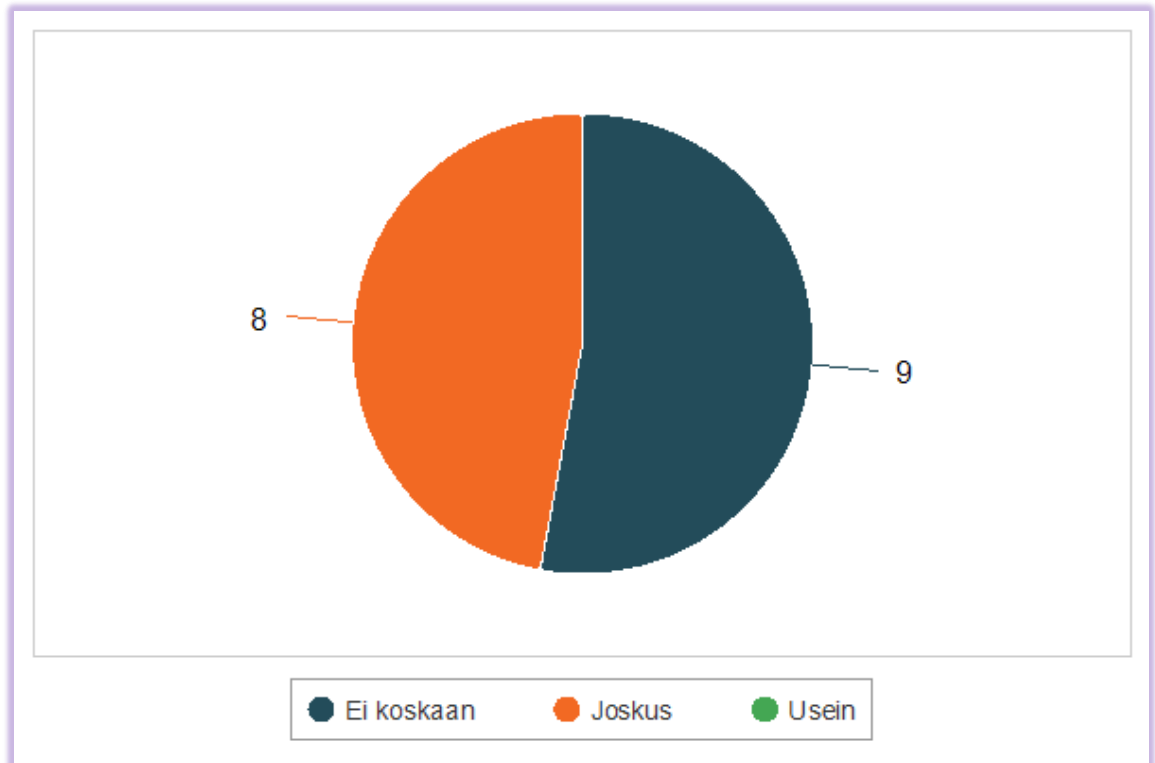

Kuvio 10. Huoltajien riittävä tiedonsaanti lasta koskevista asioista

Taulukko 4. Riittävä tiedonsaanti lasta koskevista asioista – huoltajien perustelut

Vastaus	Vastausta ei perusteltu	Vastaus perusteltu	Perustelujen sisältö
Ei juuri koskaan	-	100 %	Ei saa paljon tietoa. Joskus ei saa mitään irti lapsen päivästä.
Ajoittain	-	100 %	Vaihtelevasti tietoa. Riippuu varhaiskasvattajasta ja myös siitä, onko esim. varhaiskasvattaja vaihtunut päivän aikana. Eri varhaiskasvattaja vastassa hakutilanteessa kuin lapsen päivässä eniten läsnä ollut varhaiskasvattaja.
Yleensä hyvin	62,5 %	37,5 %	Vaihtelevasti tietoa. Riippuu varhaiskasvattajasta. Osa kertoo tarkemmin päivän kulun, mikä koetaan tärkeänä. Osalle varhaiskasvattajista kertominen ei ole niin luontevaa. Yleensä asiat selviävät myös itse kysymällä.
Erittäin hyvin	3/5	2/5	Tietoa lapsen asioista saadaan hyvin.
Yhteensä	47,0 %	53,0 %	

Kysymyksessä 16 tiedusteltiin huoltajilta, kokevatko he ongelmana, jos toisen lapsen huoltaja on hakutilanteessa kuulemassa heidän oman lapsensa asioista. Vastausvaihtoehtoina olivat: "ei koskaan", "joskus" ja "usein". Kysymykseen vastanneista 17 huoltajasta 52,9 % koki, että toisen huoltajan läsnäolo hakutilanteessa ei koskaan ole ongelma. 47,1 % vastanneista koki joskus tilanteen ongelmalliseksi. Usein vastauksia ei annettu lainkaan (kuvio 11).

Kuvio 11. Huoltajien kokemus toisen lapsen huoltajan läsnäolosta lapsen hakutilanteessa

Kysymyksessä 17 pyydettiin vastaajia lähettämään vapaamuotoisia terveisiä kohdeorganisaation varhaiskasvattajille. Kyselyyn vastanneista 14 huoltajaa kommentoi tätä kysymystä. Vastauksista löytyi kolme erilaista teemaa, jotka on ryhmitelty seuraavaksi suosituimmuusjärjestyksessä.

64,3 %: "Ammattitaitoinen, luotettava, lämmin ja ystävällinen henkilökunta, jonka hoitoon voi lapsen turvallisiin mielin päivittäin jättää. Osaatte käyttää maalaisjärkeä ja teillä on hyvä ilmapiiri. Jatkaa samaan malliin, teette hyvää työtä!"

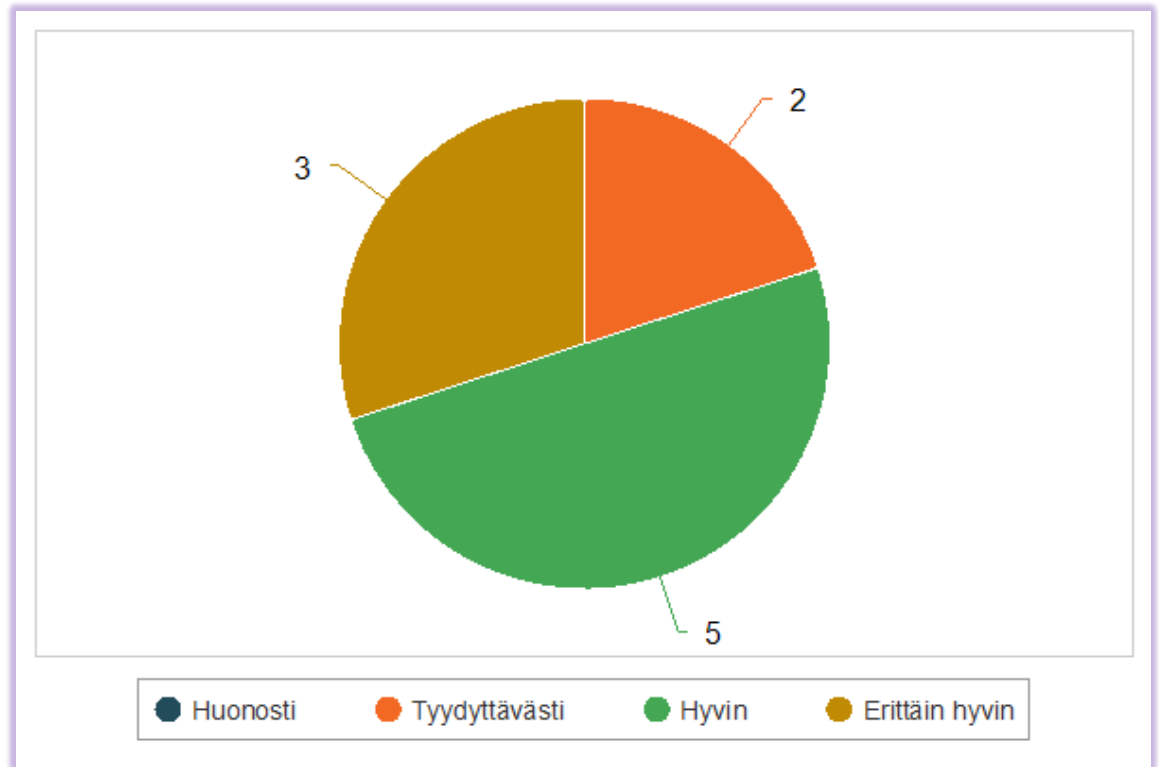
28,6 %: ”Teette arvokasta työtä. Tsemppiä tähän tärkeään työhön!”

7,1 %: ”Kertokaa avoimesti huoltajille lapsen päivästä niin hyvät kuin huonotkin asiat.”

5.2 Päiväkodin varhaiskasvattajakyselyn tulokset

Kohteena olevan päiväkodin 15 varhaiskasvattajalle ja avustajalle lähetettyyn kyselyyn vastasi 10 varhaiskasvatuksessa työskentelevää henkilöä. Vastausprosentiksi saatiin 66,7 %, mitä voidaan pitää hyvänä tuloksena. Kyselylomake oli auki kymmenen vuorokautta lokakuussa 2023. Käynnissä olevan kyselyn tärkeydestä muistutettiin varhaiskasvattajia koko päiväkodin henkilöstölle pidetyssä kehittämispäivässä. Päiväkodin johto koki opinnäytetyön aiheen ja siihen liittyvien kyselyiden vastaukset erittäin tärkeiksi juuri huoltajilta tulleiden palautteiden vuoksi. Palautetta oli saatu päiväkodin viestinnän ja vuorovaikutuksen toimivuudesta, joten opinnäytetyön aihe oli hyvin ajankohtainen.

Kysymyksessä 1 tiedusteltiin, saavatko huoltajat varhaiskasvattajien mielestä kaiken tarvittavan tiedon lapsen varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta päivittäin. Vastausvaihtoehdot olivat: ”huonosti”, ”tydyttävästi”, ”hyvin” ja ”erittäin hyvin”. Kysymykseen vastasi 10 henkilöä. Vastaaajista 30,0 % mielestä huoltajat saavat päivittäin tietoa lapsen asioista erittäin hyvin ja 50,0 % mukaan hyvin. 20,0 % vastaaajista valitsi vaihtoehdon tyydyttävästi. Kukaan ei valinnut vaihtoehtoa huonosti (kuvio 12). Kysymystä 1 oli mahdollista perustella kysymyksessä 2. Vastaaajista 90,0 % perusteli vastaustaan. Perusteluista löytyneet neljä eri teemaa ja niiden jakautuminen perustelleiden kesken on esitetty taulukossa 5.

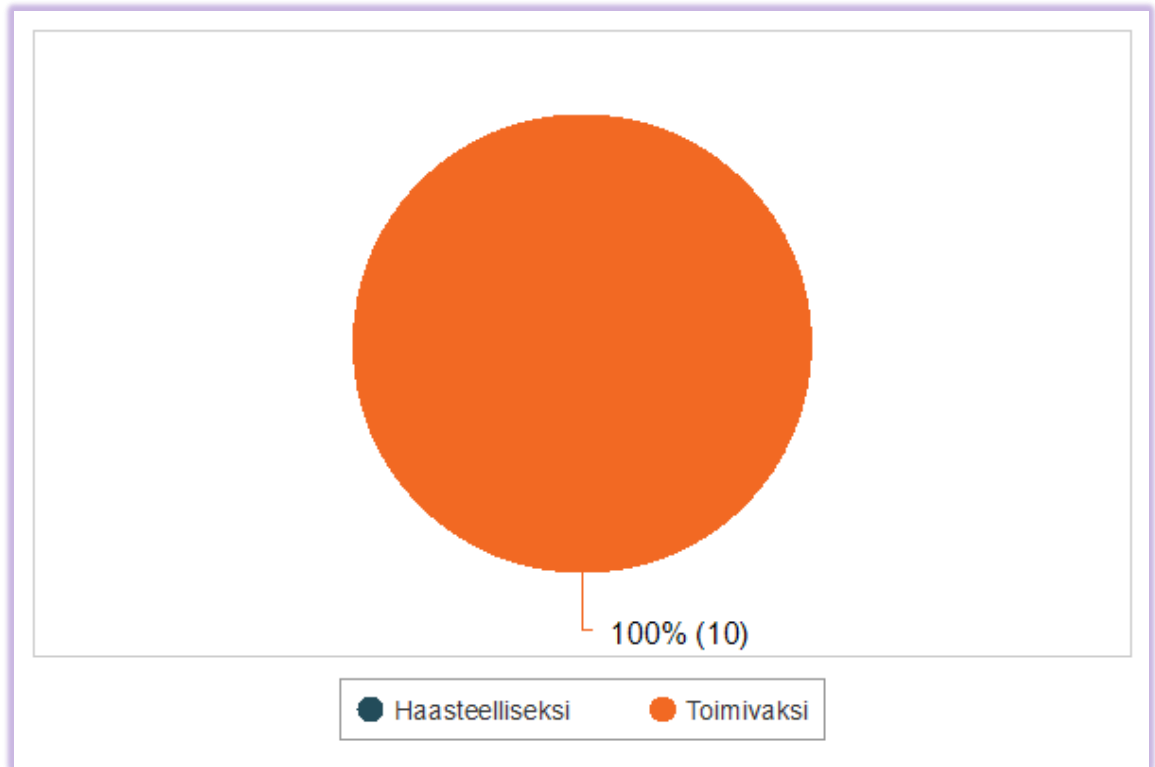

Kuvio 12. Varhaiskasvattajien kokemus huoltajien tiedonsaannista lapsen varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta päivittäin

Taulukko 5. Huoltajien tiedonsaanti lapsen varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta päivittäin - varhaiskasvattajien perustelut

Saavatko huoltajat kaiken tarvittavan tiedon lapsen päivästä: Varhaiskasvattajien perusteluja	Osuus
Päivän tapahtumat kerrotaan rehellisesti ja avoimesti huoltajille suullisesti. Tieto siirtyy hyvin aamuvuorolaiselta iltavuorolaiselle joko suullisesti kertomalla tai kirjaamalla asioita muistiin vihkoon tai eVakaan. Viikkotiedote on näkyvillä sekä päivän ohjelma tauluun kirjoitettuna. Päivän toiminnoista laitetaan myös kuvia kuvateksteineen esille ilmoitustaululle.	44,4 %
Lapsista voisi kertoa vielä tarkemmin, esimerkiksi päivän onnistumisia ja mitä on leikitty. Kirjaus lasten päivästä ei ihan toteudu, joten kaikki työntekijät eivät siksi tiedä lapsen päivästä välttämättä riittävästi.	22,2 %
Huoltajissa on eroja sen suhteen, kuinka kiinnostuneita he ovat tietämään lapsen päivästä. Osa huoltajista haluaa tietää tarkasti ja osa ei jaksaa jäädä kuuntelemaan päivän kuulumisia. Ohjatusta toiminnasta pyritään kertomaan eniten.	22,2 %
Pyritään kertomaan päivän tapahtumat hakutilanteessa, mutta usein samaan aikaan useita huoltajia hakemassa lastaan yhtä aikaa. Koetaan varhaiskasvattajana riittämättömyyden tunnetta tällaisissa tilanteissa, koska huoltajat jäävät vähemmälle kohtaamiselle.	11,2 %
Yhteensä	100,0 %

Kysymyksessä 3 tiedusteltiin, kokevatko varhaiskasvattajat huoltajien kanssa käytävän viestinnän ja vuorovaikutuksen haasteelliseksi vai toimivaksi. Kysymys 4 oli varattu tämän kysymyksen perustelulle. Kaikki tähän kysymykseen vastanneet 10 henkilöä kokivat viestinnän toimivaksi (kuvio 13). Vastanneista 50,0 % perusteli vastaustaan.

Kuvio 13. Varhaiskasvattajien kokemus viestinnän ja vuorovaikutuksen toimivuudesta huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä

Perusteluissa esiinnousseita asioita on kuvattu alla.

”Vuorovaikutus ja viestintä on haku - ja tulotilanteissa varhaiskasvattajan vastuulla. Mitä sanotaan ja miten huoltajat kohdataan.”

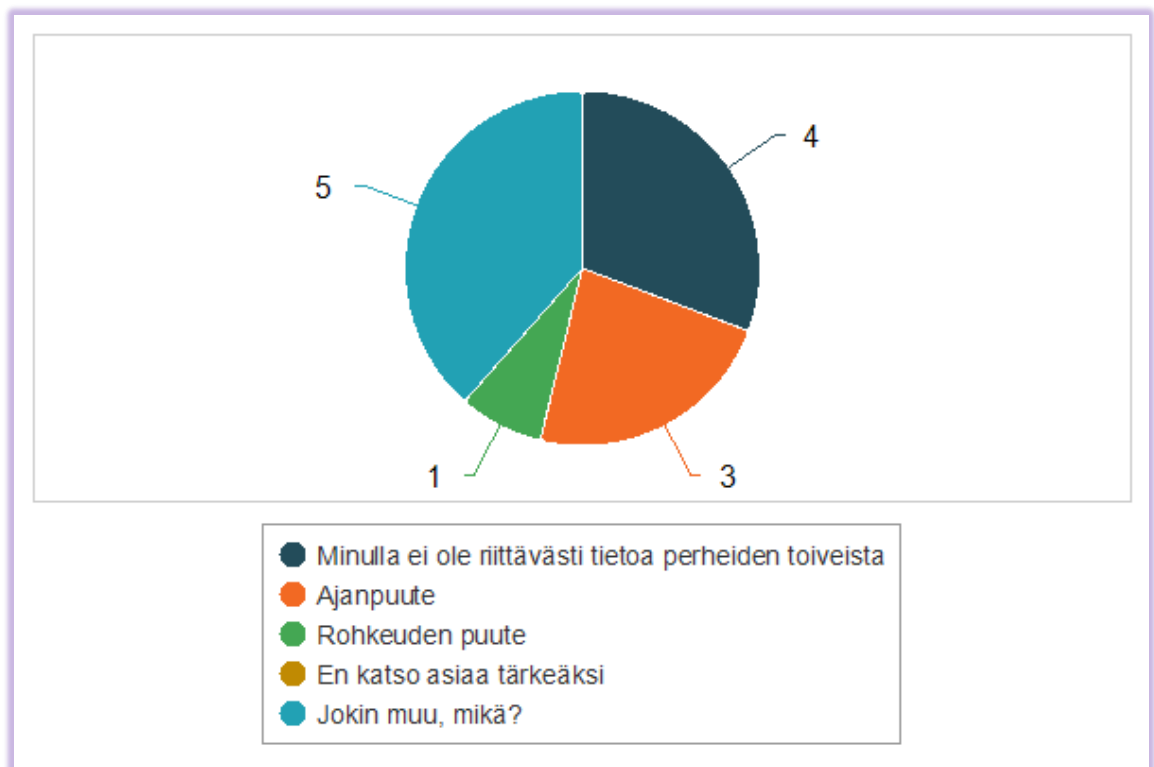
”Joidenkin huoltajien kanssa on helpompaa keskustella, mutta kaikkien kanssa sujuu.”

”Huoltajat ovat helposti lähestyttäviä ja tyytyväisiä. Tuttuuden vuoksi koen välillä vaikeaksi puuttua, esim. tilanteisiin, jossa autoon laitetaan liikaa lapsia tai lapsia ei laiteta turvaistuimiin. Konkreettisenä ääriesimerkkinä tällainen ajatus.”

”Tulo ja hakutilanteissa lasten vastaanotto ja luovutus on suunnattu tietystä vuorossa olevalle työntekijälle. Näin on sujuvaa, ja kaikki tietävät kuka on vastuussa kulloinkin vastaanottamisesta ja luovutuksesta. Haastavia ovat tilanteet, joissa tulee useampi huoltaja yhtä aikaa hakemaan. Tuntuu, ettei pysty kunnolla olemaan läsnä tilanteissa.”

”Meillä on monia eri viestintäkanavia, joten asiat saadaan aina jollakin keinoin perille.”

Kysymyksessä 5 tiedusteltiin, mitkä seikat vaikeuttavat eniten toimivaa vuorovaikutusta ja viestintää huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä lapsen hakutilanteessa. Vastaukseen oli valittavissa useita vaihtoehtoja ja valittavat vaihtoehdot olivat: ”Minulla ei ole riittävästi tietoa huoltajien toiveista”, ”ajanpuute”, ”rohkeuden puute”, ”en katso asiaa tärkeäksi”, ”jokin muu, mikä?”. Kysymykseen vastasi 10 henkilöä ja valittujen vastausten lukumäärä oli 13. Annetuista vastauksista 30,8 % oli varhaiskasvattajan tiedonpuute huoltajien toiveista. Ajanpuutteen koki vaikuttavan 23,1 % vastaajista. Vastauksista 7,7 % koski rohkeuden puutetta. Yksikään ei kokenut, etteikö asia olisi tärkeä. Jokin muu vaihtoehto oli 38,5 % vastauksista, joiden syyksi oli kaikissa mainittu kiire. 40 % näistä vastauksista koski huoltajien kiirettä hakutilanteessa ja 60 % omasta kiireestä, eli riittämättömyydestä tilanteessa, jossa useita huoltajia on hakemassa lapsiaan yhtä aikaa. Yksi vastaaja mainitsi tämän lisäksi tietosuojasioiden huomioimisen tilanteessa, jossa muita lapsia ja aikuisia kuulemassa (kuvio 14).

Kuvio 14. Toimivaa vuorovaikutusta ja viestintää huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä eniten estävät asiat lapsen hakutilanteessa

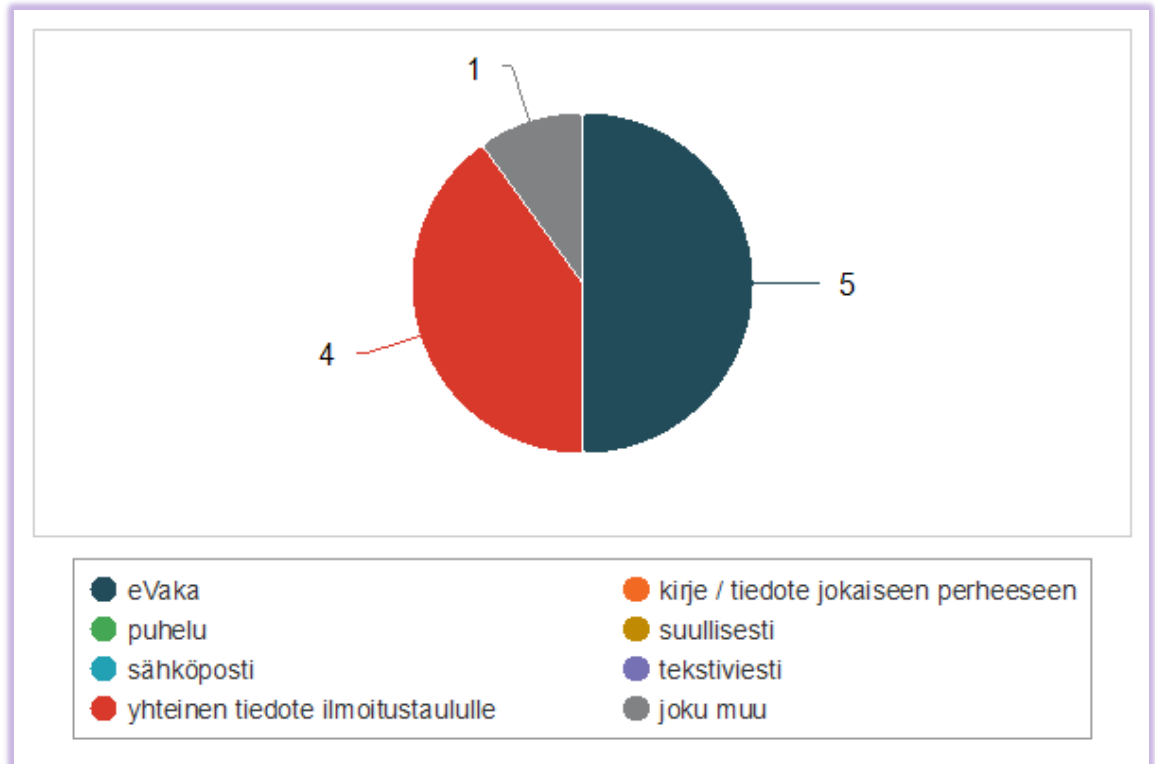
Kysymyksessä 6 tiedusteltiin varhaiskasvattajilta, miten he rakentavat luottamusta huoltajiin. Valittavana oli seuraavat vaihtoehdot, joista sai valita kolme tärkeintä: ”Pyrin tapaamaan säännöllisesti lapsen huoltajia”, ”pyrin noudattamaan ennalta sovittuja yhteistyön malleja”, ”pyrin kuuntelemaan huoltajien toiveita”, ”osoitan omalla käytökselläni ja viestinnälläni arvostusta ja kunnioitusta huoltajia kohtaan”, ”annan rakentavaa palautetta positiivisuuden kautta”, ”pyrin olemaan aktiivinen toimija ja aidosti kiinnostunut kommunikoimaan”, ”pyrin olemaan johdonmukainen”, ”olen valmistautunut avoimesti ja rehellisesti keskustelemaan lapsen hakijan kanssa”, ”osoitan empaattisuutta”, ”muu, mikä?”. Kysymykseen vastasi 10 henkilöä, ja vastauksia annettiin kaikkiaan 44. Kuviossa 15 havainnollistetaan vastausten jakautuminen. Yksi ”Muu, mikä?”-vastaus sisälsi selitteen ”Jokainen kohta näistä olisi ollut tärkeä ja valittavissa.”

Kuvio 15. Keinot luottamuksen rakentamisessa huoltajiin

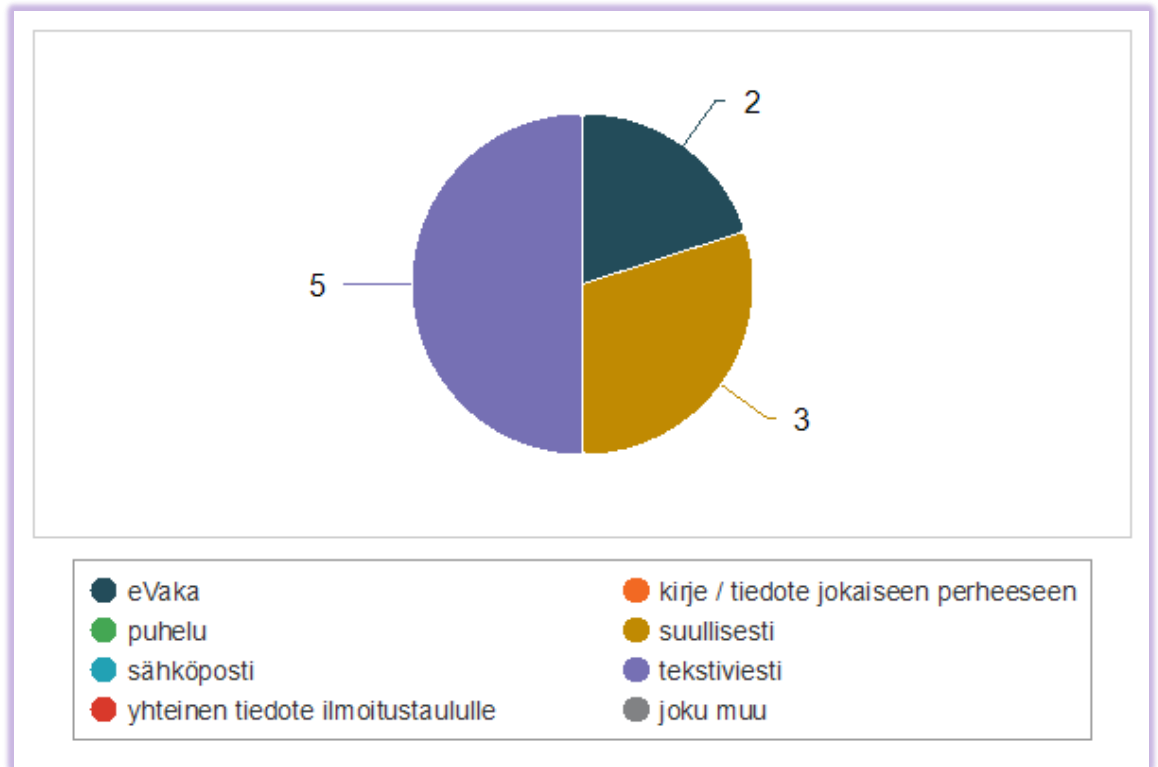
Kysymyksessä 7, 8 ja 9 tiedusteltiin toimivimman viestintävälineen käyttöä erilaisissa tilanteissa. Vastausvaihtoehdoiksi oli annettu seuraavat: ”eVaka”, ”kirje/tiedote jokaiseen perheeseen”, ”puhelu”, ”suullisesti viestintä”, ”sähköposti”, ”tekstiviesti”, ”yleinen tiedote ilmoitustaululle”, ”jokin muu viestintäväline, mikä?”. Kysymyksessä 7 tiedusteltiin parhaiten soveltuvinta viestintävälinettä viikko- tai kuukausisuunnitelmasta tiedottamiseen. Vastanneista 10 varhaiskasvattajasta 50,0 % piti eVakaa tähän tiedottamiseen soveltuvimpana. Yhteistä tiedotetta

ilmoitustaululla piti parhaimpana 40,0 % vastanneista. Vastajista 10,0 % piti eVakan ja yhteisen ilmoitustaululle laitettavan tiedotteen yhdistelmää soveltuvimpana (kuvio 16).

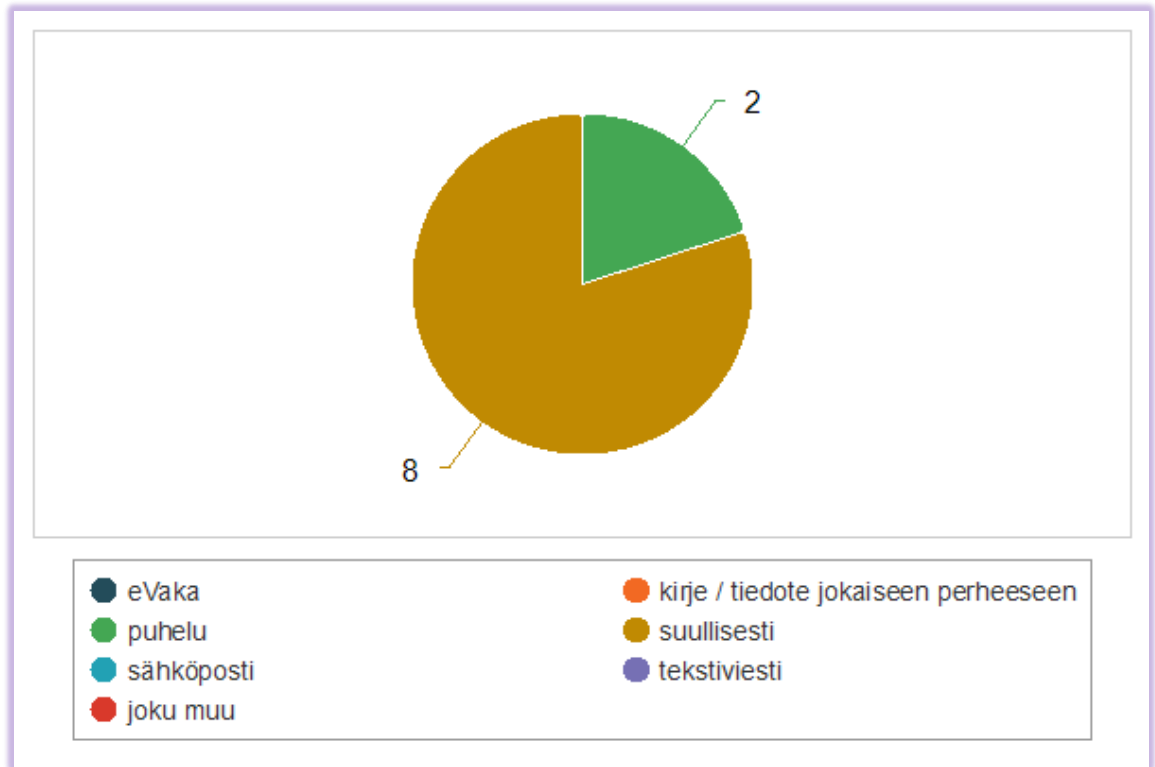
Kuvio 16. Soveltuin viestintäväline tiedotettaessa viikko- tai kuukausisuunnitelmasta

Kysymyksessä 8 tiedusteltiin parhaiten soveltuvinta viestintävälinettä tiedottamiseen tilanteessa, jossa lapselle tarvitsee tuoda lisää vaippoja, varavaatteita tai muita lapsen henkilökohtaisia tarvikkeita. Vastanneista 10 varhaiskasvattajasta 50,0 % piti tekstiviestiä tähän tiedottamiseen soveltuvimpana. Suullista tiedottamista piti parhaimpana 30,0 % ja eVakaa 20,0 % vastanneista (kuvio 17).

Kuvio 17. Soveltuin viestintäväline tiedotettaessa lapselle hoitopaikkaan tuotavista henkilökohtaisista tarvikkeista

Kysymyksessä 9 tiedusteltiin parhaiten soveltuvinta viestintävälinettä tiedottamiseen tilanteessa, jossa varhaiskasvattajalla on herännyt huolta lapsen kasvuun ja kehitykseen ja josta varhaiskasvattaja haluaisi vaihtaa ajatuksia. Vastanneista 10 varhaiskasvattajasta 80,0 % piti suullista yhteydenottoa soveltuvimpana. Puhelua piti parhaimpana vaihtoehtona 20,00 % vastanneista (kuvio 18).

Kuvio 18. Soveltuvien viestintävälineiden tiedotettaessa lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä huolista

Kysymyksessä 10 pyydettiin kuvamaan mahdollisia haasteita tämänhetkisessä vuorovaikutuksessa ja viestinnässä päiväkodin varhaiskasvattajien välillä. Kysymykseen vastasi 9 kyselyyn vastanneesta varhaiskasvattajasta. 44,4 % vastanneista koki haasteena sen, että työskennellään eri rakennuksissa kaukana toisistaan. 22,2 % vastanneista koki haasteita vuorojen vaihtumistilanteissa, joissa ilta vuoroon tullut ei välttämättä tiedä kaikkea, mitä aamuvuoron aikana lapsen hoitopäivän aikana on tapahtunut. 22,2 % mainitsi haasteelliseksi tiedottamisen sisällön ja miten tieto saadaan tavoittamaan kaikki. 11,2 % vastanneista mainitsi kiireen luovan haasteita. Taulukossa 6 on kuvattu annetut vastaukset sekä niiden osuudet.

Taulukko 6. Haasteet viestinnässä päiväkodissa

Haasteet vuorovaikutuksessa ja viestinnässä päiväkodissa tällä hetkellä.	Osuus
Työskentely eri rakennuksissa, kaukana toisista.	44,4 %
Vuorojen vaihtumistilanteet.	22,2 %
Tiedottamisen sisältö ja miten tieto saadaan tavoittaman kaikki	22,2 %
Kiire	11,2 %
Yhteensä	100,0 %

Kysymyksessä 11 pyydettiin kuvamaan, mikä toimii tämänhetkisessä vuorovaikutuksessa ja viestinnässä päiväkodin varhaiskasvattajien välillä. Kysymykseen vastasi yhdeksän henkilöä. 77,8 % vastanneista koki toimivana sen, että asioista keskustellaan avoimesti ja rehellisesti. 22,2 % vastanneista koki yhteiset talopalaverit hyvänä käytäntönä. Lisäksi vastauksista nousi edellä mainittujen asioiden lisäksi esiin muutamia viestinnän toimivuutta parantavia tekijöitä, joita olivat selkeä työnjako vuoroissa, yhteisten suunnitelmien ja toimintamallien noudattaminen sekä Signal-viestintäsovelluksen käyttöönotto. Annettujen vastausten suhteelliset osuudet on kuvattu taulukossa 7.

Taulukko 7. Toimivat asiat viestinnässä päiväkodissa

Toimivat asiat vuorovaikutuksessa ja viestinnässä päiväkodissa tällä hetkellä.	Osuus
Avoimuus ja rehellisyys	53,8 %
Yhteiset talopalaverit	23,1 %
Selkeä työnjako vuoroissa	7,7 %
Yhteisten suunnitelmien ja toimintamallien noudattaminen	7,7 %
Signal-viestintäsovelluksen käyttöönotto	7,7 %
Yhteensä	100,0 %

Kysymyksessä 12 pyydettiin kuvamaan, mitä ja miten tämänhetkistä vuorovaikutusta ja viestintää päiväkodin varhaiskasvattajien välillä voitaisiin edelleen kehittää. Kyselyyn vastanneista 10 varhaiskasvattajasta 8 vastasi tähän kysymykseen. Suurimmaksi kehitettäväksi asiaksi 37,5 % osuudella nousi tilanteet, joissa lapsi siirtyy eri ryhmästä toiseen. Tällöin olisi hyvä kirjata kaikki huomiot lapsesta eVakaan. 12,5 % osuudella annetuista vastauksista nousivat yhteisen pitkän ajan pohjasuunnitelman laatiminen toiminnalle sekä yhteisiin pelisääntöihin sitoutuminen. 12,5 % annetuista vastauksista korostettiin rohkeutta puhua ja tarvittaessa muuttaa asioita, jotka eivät toimi. Rehellisyyttä korosti 12,5 % vastaajista. 12,5 % oli sitä mieltä, että nykyiselläänkin asiat toimivat, eikä suurempia muutostarpeita ole. Vastauksia on havainnollistettu taulukossa 8.

Taulukko 8. Kehitettävät asiat viestinnässä päiväkodissa

Kehitettävät asiat ja kehityskeinot vuorovaikutuksessa ja viestinnässä päiväkodissa tällä hetkellä.	Osuus
Yhteinen pitkän ajan pohjasuunnitelma toiminnalle. Yhteiset pelisäännöt, joihin kaikki sitoutuvat.	12,5 %
Kaikilla pitäisi olla rohkeus puhua avoimesti asioista. Jos jokin asia ei toimi, asia pitää muuttaa.	12,5 %
Lasten siirtyessä ryhmien välillä, olisi hyvä tietää eri ryhmien lapsista huomioitavaa. Kirjataan lasten kuulumiset eVakaan	37,5 %
Jokainen sanoo rehellisesti mielipiteensä.	12,5 %
Kaikki saman katon alle.	12,5 %
Nykyisellään toimiva. Ei suurempia muutostarpeita.	12,5 %
Yhteensä	100,0 %

Kysymyksessä 13 pyydettiin kuvaamaan keinoja, joilla voitaisiin varhaiskasvattajien keskinäistä vuorovaikutusta parantaa ja kehittää niin, että huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö viestinnän suhteen olisi laadukkaampaa ja parempaa. Kysymykseen vastasi 8 henkilöä kyselyyn vastanneista 10 varhaiskasvattajasta. 87,5 % vastaajista korosti yhteisten palaverien ja pelisääntöjen merkitystä. Toivottiin avointa keskustelua kaikkien ryhmän jäsenten kesken sekä samanlaisten käytäntöjen muodostamista viestinnän suhteen. 12,5 % vastaajista painotti asioiden yhä tarkempaa kirjaamista ylös. Vastauksia on kuvattu taulukossa 9.

Taulukko 9. Kehitettävät asiat varhaiskasvattajien keskinäisessä viestinnässä

Varhaiskasvattajien keskinäisen vuorovaikutuksen parantaminen ja kehittäminen, jotta huoltajien suuntaan voidaan tarjota laadukkaampaa ja parempaa yhteistyötä viestinnän suhteen	Osuus
Yhteiset palaverit ja pelisäännöt. Palavereissa kaikki ryhmän jäsenet paikalla, jotta voidaan keskustella yhdessä. Viestinnän suhteen samat käytännöt kaikille. Avoimuus.	87,5 %
Kirjataan asioita tarkemmin ylös.	12,5 %
Yhteensä	100,0 %

Kysymyksessä 14 pyydettiin kuvamaan kolme tärkeintä asiaa, joita varhaiskasvattajat pitävät tärkeimpänä kohdatessaan huoltajan lapsen hakutilanteessa. Kysymykseen vastasivat kaikki 10 kyselyyn vastannutta henkilöä. Vastauksista nousi selkeästi esille kaksi teemaa. 60,0 % annetuista vastauksista painotettiin aitoa ja avointa läsnäoloa sekä kuuntelutaitoa kohtaamistilanteissa unohtamatta tervehtimistä, empaattisuutta sekä positiivisuutta. 40,0 % vastauksista käsiteltiin huoltajille annettavaa tietoa lapsen päivästä. Näissä vastauksissa korostettiin lasten asioista puhuttaessa kunnioittavaa sävyä sekä uskallusta puhua myös hankalista asioista. Vastauksissa mainittiin myös kiireettömyyteen pyrkimiseen, vaikka tilanne olisi hektinen. Vastauksia on kuvattu taulukossa 10.

Taulukko 10. Tärkeimmät asiat huoltajien kohtaamisessa lapsen hakutilanteessa - varhaiskasvattajien mielipiteet

Tärkeimmät asiat varhaiskasvattajien mielestä huoltajien kohtaamisessa lapsen hakutilanteessa	Osuus
Aito läsnäolo, jossa pysähdytään kohtaamaan ja kuuntelemaan huoltajia. Tervehtiminen, empaattisuus, iloisuus ja positiivisuus. Huomioidaan sekä huoltaja että lapsi erikseen.	60,0 %
Jaetaan tietoa lapsen päivästä positiivisuuden kautta. Otetaan huoltajien toiveet huomioon ja keskustellaan lasten asioista kunnioittavaan sävyyn. Uskalletaan puhua myös hankalista asioista. Pyritään kiireettömyyteen, vaikka olisikin hektinen tilanne.	40,0 %
Yhteensä	100,0 %

Kysymyksessä 15 pyydettiin vastaajia lähettämään vapaamuotoisia terveisiä kohdeorganisaation toisille varhaiskasvattajille. Kaikki kyselyyn vastanneet 10 henkilöä vastasivat tähän kysymykseen. Vastauksista löytyi kaikkiaan 4 erityyppistä asiakokonaisuutta, jotka on ryhmitelty seuraavaksi suosituimmuusjärjestyksessä.

60,0 % ”Yhteistyössä on voimaa. Teemme yhdessä arvokasta työtä ja kaikkien työpanos on tärkeä. Meillä on asiat ovat hyvin.”

20,0 % ”Täällä on mahtavia työntekijöitä, jotka ovat sydämellä töissä mukana. On ilo työskennellä kanssanne. Työkavereille on helppo puhua kaikista asioista, mikä helpottaa kaikessa tekemisessä. Työkavereilta oppi uutta, ja se rohkaisee itseä kokeilemaan uusia juttuja ja näkemään asioita myös toiselta kantilta.”

20,0 % ”Huolehtikaamme itsestämme ja toisista. Teemme tärkeää työtä, jossa välillä tuntuu, ettei mikään riitä (aika, työntekijät, kädet jne.)”

10,0 % ”Enemmän voisi hoitaa asioita lakien ja säädösten mukaan. Asioiden muutosta ei kannattaisi vieroksua. Avoin palautteen anto on tärkeää, jotta kaikki pystyvät kehittymään työntekijöinä.”

6 TULOSTEN ANALYYSI

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten huoltajien ja varhaiskasvattajien välinen viestintä ja vuorovaikutus toimii Oulun kaupungin alueella sijaitsevassa päiväkodissa. Tavoitteena oli myös selvittää, voidaanko viestintää ja vuorovaikutusta edelleen kehittää. Selvityksen kohteena oli myös, mitä asioita varhaiskasvattajat näkevät haasteelliseksi huoltajien ja toisten varhaiskasvattajien välisessä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa.

Viestintää ja vuorovaikutusta käsitellään osana aloituskeskustelua lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa. Huoltajilta tiedusteltiin, oliko heille tarjottu aloituskeskustelua ja olivatko he osallistuneet siihen. Aloituskeskustelua oli tarjottu enemmistölle huoltajista, ja he olivat myös muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta osallistuneet siihen. Tämä osoittaa, että aloituskeskustelu on yleinen käytäntö. Kolmasosalle vastanneista huoltajista ei kuitenkaan ollut tarjottu tätä mahdollisuutta. Tämä tulos on merkityksellinen, kun pohditaan aloituskeskustelun roolia varhaiskasvatuksessa. Vaikka suurin osa huoltajista pääsee osallistumaan tähän keskusteluun, on edelleen huomattava vähemmistö, joka ei ole saanut tätä tilaisuutta. Tämä voi vaikuttaa heidän tietoonsa varhaiskasvatustyksikön toiminnasta, tavoitteista ja lapsen sopeutumisesta. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna tulisi harkita, miten aloituskeskustelu voidaan tarjota kaikille huoltajille tasapuolisesti, jotta tiedonkulku ja yhteistyö voidaan varmistaa lapsen varhaiskasvatuksessa. Aloituskeskustelun tarjoaminen kaikille huoltajille voi lisätä avoimuutta, yhteistyötä ja ymmärrystä varhaiskasvatustyksikön toiminnasta sekä vahvistaa yhteistä näkemystä lapsen tarpeista ja tavoitteista.

Tarkentavalla kysymyksellä aloituskeskustelun sisällöstä selvitettiin, oliko keskustelussa käyty läpi huoltajien toiveita viestinnän ja vuorovaikutuksen suhteen lapsen hakutilanteessa. Esimerkiksi millaista tietoa lapsen päivästä, missä laajuudessa ja millaisin viestintävälinein huoltajat toivoisivat tietoa saavansa. Vastauksista kävi ilmi, että noin puolet vastanneista oli käynyt läpi viestintään liittyviä asioita. Osa vastaajista ei mieltänyt tutustumiskäynneillään käytyjä keskusteluja käytännön asioista varsinaiseksi aloituskeskusteluksi, mutta asioita oli kuitenkin käyty läpi heidän mielestään riittävällä tasolla.

Huoltajilta kysyttiin, oliko heiltä suullisesti kysytty tai olivatko he itse esittäneet kasvattajille toiveita siitä, mitä he haluaisivat tietää lapsensa varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta. Suurimmalta osalta vastaajista asiaa oli kysytty suullisesti, ja he olivat myös itse esittäneet toiveita. Ne vastaajat, joilta ei ollut kysytty, olivat kuitenkin itse ottaneet asian puheeksi, mikä osoittaa huoltajien aktiivisuutta ja halukkuutta tulla kuulluksi. Varhaiskasvattajien tulisi olla tietoisia siitä, että huoltajien odotukset ja käsitykset aloituskeskustelusta ja sen sisällöstä voivat vaihdella. Tämä korostaa tarvetta selkeään ja avoimeen viestintään, jossa varmistetaan, että kaikki huoltajat saavat tarvitsemaansa tietoa lapsen päivästä ja viestintäkäytännöistä. Vaikka kaikki huoltajat eivät olleet saaneet suoraa kyselyä toiveistaan, heidän aktiivisuutensa keskustella asiasta osoittaa heidän halukkuuttaan ja tarvettaan tulla kuulluksi lapsensa varhaiskasvatuksessa.

Eri viestintävälineiden käyttöä ja soveltuvuutta erityyppisten asioiden tiedottamiseen selvitettiin muutaman kysymyksen avulla. Tiedottamisessa viikko- ja kuukausisuunnitelmasta nähtiin joitakin eroavaisuuksia huoltajien kesken, vaikka selkeästi soveltuvimmaksi nähtiin eVaka tähän tarkoitukseen. Lapsen henkilökohtaisista tarvikkeista tiedottamisessa nähtiin tekstiviesti toimivimmaksi suullisen tiedottamisen ja eVakan lisäksi. Lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä huolista tiedottamisessa nousi selvästi suosituimmaksi suullinen tiedottaminen. Myös puhelu ja eVaka nähtiin tässäkin hyvänä vaihtoehtona. Tällä saatiin arvokasta tietoa siitä, mitkä viestintävälineet ovat huoltajien näkökulmasta sopivimpia eri tiedonjakotarpeisiin. Varhaiskasvatuksen tarjoajien kannalta on tärkeää tunnistaa nämä vahvuudet eri viestintävälineissä ja tarjota huoltajille monipuolisia vaihtoehtoja, jotta tiedonkulku olisi tehokasta ja vastaisi mahdollisimman hyvin huoltajien tarpeisiin ja odotuksiin.

Huoltajilta tiedusteltiin, kuinka hyvin he tulevat kohdatuiksi lasta hakiessaan. Valtaosa vastaajista koki tulevansa kohdatuksi joko erinomaisesti tai hyvin. He kokivat saavansa joko aina hyvin tai pääsääntöisesti hyvin tietoa lapsen päivästä. Joskus oli havaittavissa kiireen tuntua hakutilanteessa, jos toisia huoltajia oli yhtä aikaa hakemassa lastaan. Vain yksi vastaajista koki tulevansa kohdatuksi

tydyttävästi. Riittävä tiedonsaanti tapahtui lähinnä itse kysymällä ja useimmiten vielä oman lapsen kautta.

Kun tiedusteltiin, miten huoltajat haluaisivat tulla kohdatuiksi lapsen hakutilanteessa, noin puolet vastaajista halusi kuulla päivän kulusta aidosti ja oma-aloitteisesti kerrottuna. Kerrotaan yleisellä tasolla, miten päivä on mennyt ja mitä eri toimintoja sen aikana on ollut sekä miten lapsi on syönyt ja nukkunut päivän aikana. Osa vastaajista korosti avoimuutta, rentoutta ja aitoa kiinnostusta varhaiskasvattajilta. He toivoivat varhaiskasvattajien puhuvan rehellisesti, jos lapsella on ollut jotakin hankalaa päivän aikana tai jos jokin asia askarruttaa. Jos lapsella on ollut jotakin erimielisyyksiä toisten lasten kanssa, ja miten asia on hoidettu. Varhaiskasvattajien läsnäoloa ja kuuntelutaitoa korostettiin myös. Kuunnellaan lasta ja otetaan lapsi enemmän huomioon hakutilanteissa, eli keskusteltaisiin enemmän lapsen kautta.

Tervehtimistä ja ystävällisyyttä kohdattaessa pidettiin myös tärkeänä. Hyvinä huomioina esille nousivat myös lapsen vahvuuksista kertominen sekä, mitä taitoja lapsi on harjoitellut ja mitä uutta oppinut. Seuraavan päivän suunnitelman läpikäynnillä haluttiin mahdollistaa lapsen kanssa keskustelu kotona ja valmistautuminen seuraavaan päivään.

Nämä ovat arvokasta tietoa varhaiskasvatuksen tarjoajille siitä, miten he voivat parantaa huoltajien kokemusta kohdatuksi tulemisesta. Huoltajat kaipaavat avoimuutta, rehellisyyttä ja aktiivista tiedon jakamista varhaiskasvattajien taholta. Lisäksi he arvostavat ystävällisyyttä, lapsen vahvuuksista kertomista ja osallistumista lapsen seuraavan päivän suunnitelmien läpikäymiseen. Tämä voi auttaa varhaiskasvattajia kehittämään vuorovaikutusta ja tiedonjakoa huoltajien kanssa, mikä voi parantaa yhteistyötä ja lapsen hyvinvointia varhaiskasvatusympäristössä.

Viestinnän sisältöjä pyrittiin selvittämään kysymyksellä, mitkä ovat huoltajien mielestä lapsen päivässä kolme tärkeintä asiaa, joista he haluavat kuulla päivittäin. Selkeästi eniten haluttiin kuulla päivän tekemisestä ja toiminnasta, lapsen nukkumisesta ja syömisestä sekä millaisella mielellä lapsi on päivän ollut. Käyttäytymisestä ja sosiaalisista suhteista sekä leikkimisestä kavereiden kanssa haluttiin

myös kuulla. Lapsen tähtihetki, onnistuminen tai positiivinen ja iloa aiheuttava asia nähtiin yhtä tärkeänä kuin mahdolliset huolen aiheet.

Huoltajilta tiedusteltiin, kokivatko he saavansa riittävästi tietoa lasta koskevista asioista. Valtaosa vastaajista koki saavansa tietoa erittäin hyvin tai yleensä hyvin. Tässä nähtiin olevan eroja varhaiskasvattajien välillä. Osa heistä kertoo päivän kulun tarkasti, mikä koettiin tärkeänä. Osalle varhaiskasvattajista kertominen ei ollut niin luontevaa. Tässä nähtiin keinona myös kysyä itse päivän tapahtumista, jos tietoa ei saatu riittävästi. Kolme vastaajista koki saavansa tietoa ajoittain hyvin. Tässä nähtiin yhtenä syynä varhaiskasvattajan vaihtuminen päivän aikana, jolloin tieto ei aina ole kulkenut aamuvuorolaiselta iltavuorolaiselle riittävällä tasolla. Yksi vastaaja ei kokenut saavansa juuri koskaan riittävästi tietoa.

On tärkeää ymmärtää, että huoltajille on merkityksellistä saada monipuolista tietoa lapsen hyvinvoinnista ja päivän kulusta, sekä ilon aiheista että huolenaiheista. Tämä tieto auttaa varhaiskasvatuksen tarjoajia muokkaamaan viestintäkäytäntöjään vastaamaan paremmin huoltajien tarpeita ja odotuksia, mikä voi parantaa yhteistyötä ja lapsen hyvinvointia varhaiskasvatusympäristössä. Tulokset osoittavat, että on merkittävää eroa siinä, miten huoltajat kokevat tiedon saannin varhaiskasvatuksessa eri varhaiskasvattajilta. Tämä voi vaikuttaa huoltajien ja varhaiskasvattajien väliseen luottamukseen ja yhteistyöhön. Tiedonkulun jatkuvuuden ja selkeyden takaaminen eri varhaiskasvattajien välillä voi olla avainasemassa varhaiskasvatuksen laadun ja huoltajien tyytyväisyyden parantamisessa. Tämä korostaa tarvetta yhtenäisemmälle ja systemaattisemmalle tiedonjakokäytännölle varhaiskasvatuksessa, jotta kaikki huoltajat voisivat saada tarvitsemaansa tietoa lapsensa päivästä.

Lapsen hakutilannetta selvitettiin kysymällä, kokevatko huoltajat ongelmalliseksi, jos toisen lapsen huoltaja on hakutilanteessa kuulemassa oman lapsen asioista. Puolet vastaajista ei kokenut ongelmalliseksi tätä tilannetta koskaan ja puolet koki joskus tilanteen ongelmalliseksi. Tämä eroavaisuus voi liittyä huoltajien henkilökohtaisiin näkemyksiin yksityisyydestä, omasta tilasta tai ehkä odotuksista siitä, mitä he kokevat sopivaksi tai epäsovivaksi varhaiskasvatuksen hakutilanteissa. Jotkut saattavat olla avoimempia ja suvaitsevaisempia tällaisille tilanteille, kun taas toiset saattavat kokea sen häiritsevänä tai rajaavansa yksityisyyttä.

Varhaiskasvattajat voivat pyrkiä luomaan käytäntöjä tai antamaan suosituksia, jotka ottaisivat huomioon erilaiset näkemykset ja toiveet huoltajien välillä. Tavoitteena on luoda ympäristö, joka ottaa huomioon erilaiset odotukset ja mahdollisesti rajoittaa tilanteita, joissa toisen lapsen huoltaja on läsnä kuulemassa toisen lapsen asioista, jos se koetaan häiritsevänä tai ongelmallisena.

Huoltajat saivat lähettää myös vapaamuotoisia terveisiä kohdeorganisaation varhaiskasvattajille. Viestien sisällöt olivat kokonaisuudessaan positiivisia ja kannustavia. Varhaiskasvattajien ammattitaitoon luotetaan ja heidän työtään arvostetaan. Henkilöstön välinen ilmapiiri nähtiin hyvänä ja varhaiskasvattajat maalaisjärkeä käyttävinä ammattilaisina. Lämpimän ja ystävällisen henkilökunnan hoitoon voi lapsen turvallisiin mielin päivittäin jättää. Rakentavaa palautetta annettiin siinä, että niin hyvistä kuin hankalistakin asioista toivottiin kerrottavan avoimesti. Tämä viestien sisältö antaa varhaiskasvattajille arvokasta palautetta ja vahvistaa heidän ammatillista toimintaansa. Se korostaa avoimen, rehellisen ja kannustavan ilmapiirin merkitystä varhaiskasvatuksessa, mikä edistää sekä huoltajien että lasten hyvinvointia ja turvallisuutta varhaiskasvatusympäristössä.

Katsoin tarpeelliseksi selvittää, miten viestintään liittyvät asiat näkyvät varhaiskasvattajien arjessa. Selvitin kohdeorganisaation varhaiskasvatuksen varhaiskasvattajilta, saavatko huoltajat heidän mielestään kaiken tarvittavan tiedon lapsen varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta päivittäin. Varhaiskasvattajien mielestä huoltajat saavat tietoa joko erittäin hyvin tai hyvin. Pieni osa arvioi tiedonsaannin tyydyttävälle tasolle. Tätä perusteltiin tilanteilla, joissa hakutilanteessa on useita huoltajia yhtä aikaa noutamassa lapsiaan. Tällöin varhaiskasvattajat kokevat riittämättömyyden tunnetta, koska huoltajat jäävät vähemmälle kohtaukselle. Myös lasten huoltajissa nähtiin eroja sen suhteen, kuinka kiinnostuneita he ovat lastensa asioista. Osa huoltajista haluaa tietää tarkasti päivän kuulumiset, kun osa ei jaksa jäädä kuuntelemaan kuulumisia. Nähtiin myös, että kirjaukset lapsen päivästä eivät ihan aina toteudu riittävällä tasolla. Kaikki työntekijät eivät tällöin pysty kertomaan huoltajille riittävällä tasolla kuulumisia. Tätä tapahtuu yleensä vuorojen vaihtumistilanteessa.

Näiden havaintojen pohjalta voidaan nähdä tarve parantaa tiedonvälitystä ja kommunikaatiota varhaiskasvatukseen ja huoltajien välillä. Tämä voi sisältää käytäntöjen kehittämistä, koulutusta ja resurssien jakamista niin, että kaikki varhaiskasvatuksen työntekijät pystyvät tarjoamaan mahdollisimman kattavasti tietoa lapsen päivästä ja sen tapahtumista huoltajille.

Huoltajien kanssa käytävän viestinnän ja vuorovaikutuksen kokivat kaikki vastaajat toimivaksi. Esimerkiksi monien viestintäkanavien olemassaolon nähtiin vaikuttavan tähän myönteisesti. Huoltajat koettiin yhteistyökykyisiksi, joita oli helppo lähestyä. Selkeä työnjako ja yhteiset pelisäännöt varhaiskasvattajien kesken nähtiin myös positiivisesti vaikuttavana asiana. Yhtenä haasteena koettiin varhaiskasvattajien ja huoltajien välinen tuttuus, jolloin tärkeisiinkin asioihin saataan jättää puuttumatta. Kun varhaiskasvattaja on liian tuttu lapsen huoltajalle, se voi luoda tilanteen, jossa varhaiskasvattaja saattaa epäröidä puuttua kaikkiin huolestuttaviin asioihin. Tämä voi johtua siitä, että liian läheinen suhde saattaa hämärtää ammatillisen rajan ja aiheuttaa varhaiskasvattajalle epämukavuutta tai epäröintiä puuttua huolta aiheuttaviin asioihin. Tämä tilanne voi vaikuttaa negatiivisesti kommunikaatioon ja tiedonkulkuun huoltajan ja varhaiskasvattajan välillä. Tällainen tilanne korostaa ammatillisen etäisyyden ja ammatillisen roolin tärkeyttä varhaiskasvatuksessa. Ammatillisuus auttaa varhaiskasvattajaa käsittelemään herkkiä asioita ja huolenaiheita tasapuolisesti ja rakentavasti riippumatta siitä, kuinka läheinen suhde on huoltajaan. On tärkeää, että varhaiskasvattaja pystyy ylläpitämään ammatillisen ja luottamuksellisen suhteen, joka mahdollistaa avoimen keskustelun ja tarvittavien asioiden käsittelyn ilman pelkoa tai epäröintiä.

Viestintää ja vuorovaikutusta vaikeuttavina asioina nähtiin suurimmaksi osaksi ajan puute. Joko huoltajien tai varhaiskasvattajien kiire yleensä lapsen hakutilanteessa nähtiin haasteena. Varhaiskasvattajat kokivat tässä riittämättömyyden tunnetta, jos useita huoltajia oli yhtä aikaa hakemassa lapsiaan. Myös tiedonpuute huoltajien toiveista mainittiin selkeästi vaikeuttavana asiana sekä jonkin verran rohkeuden puute. Yksi vastaaja nosti esille lisäksi tietosuoja-asioiden huomioimisen tilanteessa, jossa muita lapsia ja aikuisia oli kuulemassa. Vaikka yleisesti ottaen viestintä koettiin toimivaksi, syvemmän luottamuksen rakentaminen

huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä voisi parantaa avoimuutta ja tietojen jakamista. Ajanpuute, tiedonpuute ja tietosuoja-asioiden huomioiminen ovat konkreettisia kohtia, joita voidaan kehittää ja joihin voidaan tarttua viestinnän laadun parantamiseksi.

Luottamuksen rakentaminen varhaiskasvattajien ja huoltajien välillä on yksi toimivan yhteistyön peruspilari. Siksi halusin selvittää tätä asiaa kysymällä, miten varhaiskasvattajat rakentavat luottamusta huoltajiin. Tärkein ja käytetyin keino oli osoittaa omalla käytöksellään ja viestinnällään arvostusta ja kunnioitusta huoltajia kohtaan sekä pyrkimys kuuntelemaan huoltajien toiveita. Rakentavan palautteen antaminen positiivisuuden kautta, pyrkimys olemaan aktiivinen toimija ja aidosti kiinnostunut kommunikoimaan sekä olemalla valmistautunut avoimesti ja rehellisesti keskustelemaan lapsen huoltajan kanssa nousivat seuraavaksi käytetyimmiksi tavoiksi. Empaattisuuden osoittaminen sekä ennalta sovittujen yhteistyön mallien noudattaminen mainittiin kolmanneksi tärkeimpänä keinona. Pyrkimys tapaamaan säännöllisesti lasten huoltajia sekä olemalla johdonmukainen mainittiin neljänneksi tärkeimpänä keinona. Yksi vastaaja koki, että kaikki valittavissa olevat vaihtoehdot ovat tärkeitä ja soisivat tulla valituiksi.

Eri viestintävälineiden käyttöä ja soveltuvuutta erityyppisten asioiden tiedottamiseen selvitettiin myös varhaiskasvattajilta. Tiedottamisessa viikko- ja kuukausisuunnitelmasta nähtiin eVaka ja yhteinen tiedote ilmoitustaululle tai näiden yhdistelmä selkeästi soveltuvimmaksi vaihtoehdoksi tähän tarkoitukseen. Lapsen henkilökohtaisista tarvikkeista tiedottamisessa nähtiin tekstiviesti toimivimmaksi suullisen tiedottamisen ja eVakan lisäksi. Lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä huolista tiedottamisessa nousi selvästi suosituimmaksi suullinen tiedottaminen. Myös puhelu ja nähtiin tässä hyvänä vaihtoehtona. Varhaiskasvattajien antamat vastaukset soveltuvimmista viestintävälineistä eri tilanteissa olivat hyvin linjassa huoltajien antamien vastausten kanssa, mikä osoittaa, että eri viestintävälineiden vahvuudet on hyvin huomioitu päivittäisessä tiedonvaihdoissa.

Varhaiskasvattajien välistä vuorovaikutusta kartoitettiin kysymysparilla, mitä haasteita on tai mikä toimii heidän keskinäisessä viestinnässään. Selkeiksi haasteiksi nähtiin työskentely eri rakennuksissa kaukana toisistaan sekä vuorojen

vaihtumistilanteet, joissa ei aina ehditä riittävällä tasolla vaihtaa kuulumisia tai kirjata asioita ylös. Pohdittiin myös tiedottamisen sisältöä ja saavutettavuutta. Avoimuus ja rehellisyys nähtiin hyvänä asiana, kuten myös selkeä työnjako vuoroissa sekä yhteiset talopalaverit ja yhteisten suunnitelmien ja toimintamallien noudattaminen. Viestintävälineistä mainittiin myös Signal-viestintäsovellus ja sen käyttöönotto.

Viestinnän ja vuorovaikutuksen edelleen kehittämiseksi varhaiskasvattajat näkivät yhtenä kehittämiskeinona yhä tarkemman asioiden ylös kirjaamisen esimerkiksi eVakaan. Yhteinen pitkän ajan pohjasuunnitelma toiminnalle ja yhteisten pelisääntöjen noudattaminen parantaisi myös viestinnän tasoa. Henkilöstöä tulisi kannustaa ja rohkaista tuomaan epäkohtia tai ei toimivia asioita esille. Yhteisiä palavereita pidettiin tärkeinä, koska tällöin päästään yhdessä keskustelemaan asioista ja suunnittelemaan toimintamalleja. Yksi yhteinen toimitila parantaisi myös tiedon siirtymistä varhaiskasvattajien välillä. Näiden kehittämistoimien avulla voidaan parantaa viestinnän ja vuorovaikutuksen tasoa varhaiskasvattajien keskuudessa. Selkeämmän ja johdonmukaisemman kommunikaation tarve korostuu. Tiedonkulun tehostamiselle erityisesti eri rakennusten ja vuorojen välillä on selkeä tarve.

Huoltajien kohtaamisessa lapsen hakutilanteissa varhaiskasvattajat pitivät aitoa läsnäoloa tärkeimpänä seikkana. Kuuntelutaito, empaattisuus ja positiivinen asenne vievät pitkälle. Pyritään jakamaan tietoa lapsen päivästä avoimesti ja rehellisesti kiireettömyyteen pyrkien. Huomioidaan lapsi sekä huoltajia ja jaetaan tietoa päivästä kunnioittavaan sävyyn.

Myös varhaiskasvattajat saivat lähettää vapaamuotoisia terveisiä kollegoilleen. Viestien sisällöt olivat kokonaisuudessaan positiivisia ja kannustavia. Yhteistyö ja ilmapiiri nähtiin erittäin hyvänä ja asioista on helppo puhua. Kaikkien työpanosta arvostetaan. Avoin palautteen anto edistää uuden oppimisessa ja kehittämisessä työntekijöinä. Asioiden muutoksia kannustetaan ottamaan vieroksumatta vastaan. Enemmän toivottiin asioiden hoitamista lakien ja säädösten mukaan.

Nämä seikat korostavat hyvän vuorovaikutuksen, avoimuuden ja kunnioituksen merkitystä varhaiskasvattajien välisessä työssä sekä suhteessa huoltajiin. Positiivinen ilmapiiri ja avoin palautteen anto edistävät oppimista ja kehittymistä, kun taas lakien ja säädösten noudattaminen varmistaa ammatillisen ja vastuullisen toiminnan.

7 POHDINTA

7.1 Tulosten tarkastelu

Tämän opinnäytetyön tutkimusongelmana oli saada vastauksia kohteena olevan varhaiskasvatuksen päiväkodin huoltajien ja varhaiskasvattajien välisen viestinnän ja vuorovaikutuksen tilasta. Tavoitteena oli selvittää, voidaanko viestintää ja vuorovaikutusta edelleen kehittää, jos siinä nähdään jotakin ongelmia. Selvityksen kohteena oli myös, mitä asioita varhaiskasvattajat näkevät haasteelliseksi huoltajien ja toisten varhaiskasvattajien välisessä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa.

Teoreettisesti aihetta lähestyttiin tutkimalla kirjallisuuden, sähköisten lähteiden sekä asiantuntijahaastattelun avulla varhaiskasvatuksen, osallisuuden sekä vuorovaikutuksen käsitteitä. Tähän liittyi myös yhteistyö huoltajien kanssa, luottamuksen rakentaminen varhaiskasvattajien ja huoltajien väillä sekä varhaiskasvatuksen aloituskeskustelu.

Toiminnallisesti aihetta lähestyttiin kahden erillisen kyselyn avulla. Huoltajille suunnatun kyselyn avulla selvitettiin huoltajien kokemuksia viestinnän ja vuorovaikutuksen tilasta sekä kartoitettiin mahdollisia kehittämistarpeita. Varhaiskasvattajille suunnatun vastaavan kyselyn avulla selvitettiin varhaiskasvattajien näkemyksiä ja mahdollisia kehittämistarpeita samasta aihepiiristä. Kyselyiden tulokset raportoitiin ja niiden pohjalta esitettiin johtopäätöksiä, joita esitellään seuraavaksi.

Ensimmäisenä tavoitteena oli selvittää huoltajien näkemyksiä viestinnän ja vuorovaikutuksen toimivuudesta ja mahdollisista kehityskohteista. Tulosten pohjalta voidaan todeta, että viestinnän ja vuorovaikutuksen taso saatiin selvitettyä ja kehittämiskohteita löydettiin. Tuloksista ei tullut esille merkittäviä huolenaiheita. Viestintä ja vuorovaikutus viestintävälineineen koettiin toimivaksi. Huoltajien ja varhaiskasvattajien välinen luottamus oli hyvällä tasolla. Huoltajat kokivat saavansa riittävällä tasolla tietoa lapsen varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta, ja asioista keskusteltiin avoimessa ilmapiirissä.

Kehittämiskohteeksi nousi aloituskeskustelu ja sen merkitys kaikille varhaiskasvatuksessa aloittaville perheille. Aloituskeskustelun puuttuminen kokonaan tai käydyssä keskustelussa asioiden riittämätön läpikäynti johti varhaiskasvattajien vajavaiseen tietoon huoltajien toiveista. Huoltajat toivoivat tavalla tai toisella tulevana kuulluksi ja olivat myös halukkaita esittämään toiveita viestinnän ja vuorovaikutuksen suhteen.

Huoltajat näkivät kehittämistä myös kohdatuksi tulemisessa, joka ei saisi olla riippuvainen henkilöstä. Huoltajat eivät juurikaan kokeneet toisten lasten huoltajien läsnäoloa ongelmalliseksi lapsen hakutilanteissa, vaikka varhaiskasvattajat kokivatkin tällöin jossain määrin riittämättömyyden tunnetta. Kiireessä huoltajat tuntuivat jäävän vähemmälle kohtaamiselle. Kaikkien varhaiskasvattajien tulisi aidosti ja oma-aloitteisesti kohdata huoltajat ja kertoa lapsen päivän kuulumiset onnistumisineen ja hankaluuksineen.

Viestinnän sisältöjen kehityskohteena esille nousi tiedon siirtyminen varhaiskasvattajalta toiselle vuorovaihtotilanteissa, joissa lapsen luovuttava varhaiskasvattaja ei aina tiedä riittävällä tasolla päivän kulusta. Myös enemmän lapsen vahvuuksista kertominen sekä kertominen siitä, mitä taitoja lapsi on harjoitellut ja mitä uutta oppinut nähtiin hyvänä kehityskohteena. Hankalistakin asioista toivottiin kerrottavan avoimesti.

Toisena tavoitteena oli kartoittaa varhaiskasvattajien näkemyksiä viestinnän ja vuorovaikutuksen tilasta, sekä selvittää mahdollisia kehityskohteita. Myös tämä saatiin selvitettyä ja kehittämiskohteita löydettiin sekä huoltajien että kollegoiden suuntaan tapahtuvassa viestinnässä ja vuorovaikutuksessa. Myöskään näistä tuloksista ei noussut esille merkittäviä huolenaiheita. Viestintä ja vuorovaikutus sekä huoltajien että varhaiskasvattajien suuntaan koettiin olevan hyvällä tasolla.

Kehittämiskohteeksi löydettiin yhä tarkempi päivittäinen kirjaamisen taso lapsen asioista. Tämän ei nähty toteutuvan aina riittävällä tasolla, minkä nähtiin aiheuttavan vuorojenvaihtumistilanteissa haasteita. Tällöin varhaiskasvattajat eivät pystyneet kertomaan huoltajille riittävällä tasolla kuulumisia. Myös kiire mainittiin vuorovaikutusta heikentävänä tekijänä. Kiire korostui lasten hakutilanteissa,

joissa useita huoltajia on yhtä aikaa läsnä. Myös huoltajien toiveista viestinnän suhteen ei nähty olevan riittävästi tietoa, mikä osaltaan saattoi johtua aloituskeskustelun puutteesta tai siinä riittämättömästä asioiden läpikäynnistä. Asioita toivottiin hoidettavan myös enemmän lakien ja säädösten mukaan, eikä asioiden muutoksia saisi vieroksua. Avoin palautteen antaminen nähtiin tärkeänä, jotta kaikki pystyvät kehittymään työntekijöinä. Yhtenä haasteena koettiin varhaiskasvattajien ja huoltajien välinen tuttuus, jolloin tärkeisiinkin asioihin saatetaan jättää puuttumatta.

Yhteenvedona tämän opinnäytetyön tuloksista voidaan todeta, että kohteena olevan varhaiskasvatuksen yksikön sisäinen ja ulkoinen viestintä ja vuorovaikutus ovat hyvällä tasolla. Varhaiskasvattajilla on taitoa kehittää siihen liittyviä asioita edelleen. He löytävät hyvin kehittämiskohteita, jotka ovat saman suuntaisia kuin huoltajien löytämät parannusehdotukset. Työn tuloksena saadut aineistot toimivat hyvänä pohjana myöhemmin viestinnän kehittämisen suunnitelmissa.

7.2 Oma ammatillinen kasvaminen ja opinnäytetyön hyödynnettävyys

Koen, että omaa ammatillista kasvamista on tapahtunut paljon läpi koko opinnäytetyöprosessin ajan. Olen pohtinut viestintää ja vuorovaikutusta niin varhaiskasvattajan kuin myös huoltajien näkökulmasta. Olenhan itsekin hakenut omia lapsiani päiväkodista. Ymmärrys huoltajia kohtaan on kasvanut paljon. Kaikki huoltajat eivät välttämättä tiedä päiväkodin arjesta, eli kannattaa opetella kertomaan asiat selkeästi ja muistaa myös kysyä, ymmärsikö kuulija vai haluaako hän lisätietoa.

Tutkiessani ja työskennellessäni tämän opinnäytetyön parissa, olen saanut arvokasta kokemusta hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Ymmärrys aiheenvalinnan merkityksestä ja sen rajauksen tarkkuudesta ovat olleet keskeisiä oppeja matkalani. Rehellisyys ja huolellisuus kaikissa opinnäytetyön vaiheissa ovat muodostaneet perustan tutkimukseni onnistumiselle. Näiden periaatteiden noudattaminen ei ole vain velvoite vaan myös välttämättömyys, kun pyritään luotettaviin ja päteviin vastauksiin tutkimuskysymyksiin. Olen ymmärtänyt, että tutkimuksen laadun ja tulosten luotettavuuden takaamiseksi jokaisen vaiheen on oltava huolellisesti

harkittu ja toteutettu. Tarkkuus tiedonkeruussa, analyysissä ja raportoinnissa on avainasemassa, jotta tutkimuksen tulokset ovat uskottavia ja hyödyllisiä.

Avoimuus ja läpinäkyvyys tutkimusprosessin eri vaiheissa edistää luottamusta ja mahdollistaa tutkimuksen toistettavuuden ja vertaisarvioinnin, jotka ovat olennaisia tieteellisen tiedon vahvistamisessa ja kehittämisessä. Kokemukseni on vahvistanut käsitystäni siitä, että hyvä tieteellinen käytäntö ei ole pelkkä ohjeistus vaan eettinen velvoite. Luotettavien vastausten saavuttaminen tutkimuskysymyksiin vaatii sitoutumista näihin periaatteisiin.

Opinnäytetyön tutkimuslupa saatiin Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalveluista varhaiskasvatuksen vastualuejohtajalta 4.10.2023. Vastauksissa säilyi anonymiteetti, eli kyselyiden vastauksissa ei ollut mahdollista tunnistaa vastaajan henkilöllisyyttä. Työssäni noudatin johdonmukaisesti rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta. Tutkimuksen validiteetti oli kunnossa, sillä asetetut tavoitteet olivat selkeät ja mittaamani asiat olivat relevantteja. Perusjoukko ja otos olivat määriteltäviä, mutta erityisesti huoltajien vastausprosentti jäi alhaiseksi. Huoltajien osalta olisi ollut hyödyllistä rajata osallistujajoukkoa vielä tarkemmin, esimerkiksi poissulkemalla ne esikouluikäisten lasten perheet, jotka eivät hyödynnä täydentävää varhaiskasvatuksen palvelua. Tutkimuksen reliabiliteetti oli riittävän hyvä, koska käytössäni oli kattava otanta. Toistettavuus on mahdollista. Työni oli objektiivista, sillä en tuonut omia mielipiteitäni esille missään vaiheessa. Tulokset esitettiin avoimesti ja vääristelemättä.

Kyselyn vastauksien myötä varhaiskasvattajille suunnatussa päiväkodin kehittämispäivässä on jo otettu esille kyselyssä esiin nousseita asioita. Varhaiskasvattajat itseni mukaan luettuna ovat erinomaisesti alkaneet miettiä, miten asioita voitaisiin kehittää siten, että huoltajilta saatu palaute olisi vieläkin parempaa ja oma työ sujuvampaa. Asioita on otettu yhteisesti puheeksi, mikä on mielestäni kehittämistä parhaimmillaan. Olen oppinut ymmärtämään opinnäytetyötäni tehdesäni, mitä selkeämmin asia tuodaan esille, sitä paremmin tulee ymmärretyksi. Ei siis kannata olettaa itselle selvän asian olevan sitä välttämättä toiselle. Väärinkäsityksistä voi syntyä ongelmia ja epäkohtia.

Vastausten pohjalta tehtyjen johtopäätösten perustella päiväkodin viestintää tul-
laan kehittämään vieläkin toimivammaksi. Päiväkodin johto odottaa, että opinnäy-
tetyön tuloksia käydään läpi vielä tammikuun 2024 iltapalavereissa varhaiskas-
vattajien kesken. Tämä on mielestäni erittäin positiivinen asia. Tulee tunne, ettei
opinnäytetyölle on ollut selkeää tarve ja että tuloksista saadaan hyviä työkaluja
työyhteisön käyttöön.

Jatkotutkimusehdotuksena tälle opinnäytetyölle ehdotan pitkäaikaisvaikutusten
seuraamista viestinnän kehittymisessä. Arvioidaan ja seurataan, miten kehitetyt
viestinnän ja vuorovaikutuksen käytännöt juurtuvat varhaiskasvatusyksikössä ja
miten ne vaikuttavat perheiden suuntaan sekä myös työyhteisön sisällä.

LÄHTEET

- Aaltola, J. & Valli, R. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 4. Jyväskylä: PS-Kustannus Oy.
- Ahonen, L. 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja. PS-Kustannus: Jyväskylä.
- Ahonen, L. 2018. Vasun käyttöopas. (3.p.). PS-kustannus.
- Alasuutari, M. & Karila, K. 2009. Lapsuuden ja lapsen tulkinnat lapsikohtaisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. Teoksessa Alanen, L. & Karila, K. (toim.) Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Vastapaino.
- Euroopan ihmisoikeussopimus. 20.5.1999/63. Viitattu 3.9. https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1999/19990063/19990063_2
- Eskel, P. & Marttila, M. 2013. Osallisuuden kokemus osana yhteisöllisyyttä. Teoksessa P. Marjanen, M. Marttila & M. Varsa (toim.) Pienten piirissä: Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-kustannus, 75–98
- Hallintolaki 6.6.2023/434. Viitattu 3.9.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>
- Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu -Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. Keuruu: Tammi.
- Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. & Rasku-Puttonen, H. 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes.
- Kaskela, M. & Kronqvist, E. 2007. Niin ainutlaatuinen -Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Helsinki: Gummerus kirjapaino Oy.
- Kauppila, R. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. PS-kustannus.
- Kekkonen, M. 2004. Vanhemmuutta etsimässä ja tukemassa. Lapsiperheiden peruspalveluiden kehittäminen. Saarijärvi: Stakes.
- Koivunen, P. 2009. Hyvä Päivähoito. Juva: PS-kustannus
- Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Jyväskylä: PS-kustannus.

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36. Viitattu 30.8.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1973/19730036>

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609. Viitattu 30.8.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1986/19860609?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=tasa-arvolaki>

Laki varhaiskasvatustalain muuttamisesta 29.1.2016/108. Viitattu 30.8.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160108>

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 21.5.2019/621. Viitattu 3.9.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>

Metsämuuronen, J. 2008. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Mönkkönen K. 2007. Vuorovaikutus – Dialoginen asiakastyö, e-kirja.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Otala, L. 2008. Osaamispääoman johtamisesta kilpailuetu. Porvoo: WS Bookwell.

Opetushallitus 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Viitattu 3.9.2023 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö 28.12.2012. Varhaiskasvatusasiat siirtyvät opetus- ja kulttuuriministeriöön vuoden vaihtuessa. Viitattu 30.8.2023 <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/varhaiskasvatusasiat-siirtyvat-opetus-ja-kulttuuriministerioon-vuoden-vaihtuessa>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023. Varhaiskasvatusta koskeva lainsäädäntö. Viitattu 3.9.2023 <https://okm.fi/varhaiskasvatustalait>

Oulun kaupunki 2020. Aloituskeskustelupohja 2020. Viitattu 14.9.2023. <https://www.ouka.fi/documents/112792/131455/Aloituskeskustelupohja+2020.pdf/a2891f6c-71d9-42f1-be33-ba4c7d938dbb>

Oulun kaupunki 2023. eVaka-varhaiskasvatuksen sähköinen asiointi. Viitattu 1.9.2023 <https://www.ouka.fi/oulu/paivahoito-ja-esiopetus/evaka-sahkoinen-asiointi>

Oulun yliopisto. 2023. Webropol-kyselyn poisto, nollaus tai anonymisointi. Viitattu 26.11.2023 Webropol-kyselyn tulosten poisto, nollaus tai anonymisointi (oulu.fi)

Pihlaja, P. & Viitala, R. 2019. Varhaiserityiskasvatus. Jyväskylä: PS-kustannus.

Perälä, M-L., Salonen, A., Halme, N. & Nykänen, S. 2011. Miten lasten ja perheiden palvelut vastaavat tarpeita? Vanhempien näkökulma. Tampere: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.

Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro Oy.

Rönkä, A. & Malinen, K. & Lämsä, T. (toim.) 2009. Perhe-elämän paletti – vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Juva: Pk-kustannus.

Salminen, J. 2017. Early Childhood Education and Care System in Finland. *Nauki o Wychowaniu. Studia Interdyscyplinarne* 2 (5), 135–154. Viitattu 4.10.2023. <https://czasopismo.naukiowychowaniu.uni.lodz.pl/resources/html/article/details?id=168713>

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. Viitattu 3.9.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 28.8.2023. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Ulkoasiainministeriö 2016. YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista. Viitattu 3.9.2023 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79095/UM_0516_YKn_julistus_Netti.pdf

Ulkoministeriö 2023. Kestävän kehityksen tavoitteet. Viitattu 3.9.2023 <https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>

Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 23.8.2018/753. Viitattu 30.8.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180753?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=valtioneuvoston%20asetus%20varhaiskasvatuksesta>

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540. Viitattu 30.8.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325. Viitattu 30.8.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yhdenvertaisuuslaki>

Yleissopimus lapsen oikeuksista 20.7.1991/59. Viitattu 30.8.2023 https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsviite/1991/19910059?sopviite_id=19910059

Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 10.6.2016/27. Viitattu
30.8.2023 [https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sops-
teksti/2016/20160027/20160027_2](https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sops-
teksti/2016/20160027/20160027_2)

KUVIOT

Kuvio 1. Aloituskustelun tarjoaminen huoltajille lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa.....	30
Kuvio 2. Aloituskusteluun osallistuminen lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa.....	30
Kuvio 3. Aloituskustelussa toiveiden läpikäynti viestinnästä.....	32
Kuvio 4. Varhaiskasvattajien tekemä suullinen tiedustelu huoltajien toiveista lasta koskevan viestinnän suhteen.....	33
Kuvio 5. Huoltajien itse esittämät toiveet lasta koskevan viestinnän suhteen ...	33
Kuvio 6. Soveltuvin viestintäväline tiedotettaessa viikko- tai kuukausisuunnitelmasta.....	34
Kuvio 7. Soveltuvin viestintäväline tiedotettaessa lapselle hoitopaikkaan tuotavista henkilökohtaisista tarvikkeista	35
Kuvio 8. Soveltuvin viestintäväline tiedotettaessa lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä huolista	36
Kuvio 9. Huoltajien kohdatuksi tulemisen tunne lasta hakiessa	37
Kuvio 10. Huoltajien riittävä tiedonsaanti lasta koskevista asioista.....	40
Kuvio 11. Huoltajien kokemus toisen lapsen huoltajan läsnäolosta lapsen hakutilanteessa.....	41
Kuvio 12. Varhaiskasvattajien kokemus huoltajien tiedonsaannista lapsen varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta päivittäin	43
Kuvio 13. Varhaiskasvattajien kokemus viestinnän ja vuorovaikutuksen toimivuudesta huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä	45
Kuvio 14. Toimivaa vuorovaikutusta ja viestintää huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä eniten estävät asiat lapsen hakutilanteessa.....	46
Kuvio 15. Keinot luottamuksen rakentamisessa huoltajiin	47
Kuvio 16. Soveltuvin viestintäväline tiedotettaessa viikko- tai kuukausisuunnitelmasta.....	48
Kuvio 17. Soveltuvin viestintäväline tiedotettaessa lapselle hoitopaikkaan tuotavista henkilökohtaisista tarvikkeista	49
Kuvio 18. Soveltuvin viestintäväline tiedotettaessa lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä huolista	50

TAULUKOT

Taulukko 1. Aloituskeskustelussa toiveiden läpikäynti – huoltajien perustelut ..	32
Taulukko 2. Hakutilanteessa kohdatuksi tuleminen – huoltajien perustelut	37
Taulukko 3. Huoltajille kolme tärkeintä asiaa lapsen päivästä	39
Taulukko 4. Riittävä tiedonsaanti lasta koskevista asioista – huoltajien perustelut	40
Taulukko 5. Huoltajien tiedonsaanti lapsen varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta päivittäin - varhaiskasvattajien perustelut	44
Taulukko 6. Haasteet viestinnässä päiväkodissa	51
Taulukko 7. Toimivat asiat viestinnässä päiväkodissa	51
Taulukko 8. Kehitettävät asiat viestinnässä päiväkodin	52
Taulukko 9. Kehitettävät asiat varhaiskasvattajien keskinäisessä viestinnässä	53
Taulukko 10. Tärkeimmät asiat huoltajien kohtaamisessa lapsen hakutilanteessa - varhaiskasvattajien mielipiteet	53

LIITTEET

Liite 1. Päiväkoti Xxx:n huoltajille suunnatun kyselyn informointikirje

Liite 2. Päiväkoti Xxx:n varhaiskasvattajille suunnatun kyselyn informointikirje

Liite 3. Kysely Päiväkoti Xxx:n lasten huoltajille

Liite 4. Kysely Päiväkoti Xxx:n varhaiskasvattajille

Liite 1.

10.10.2023

Hyvä Xxx:n varhaiskasvatuksessa olevan lapsen vanhempi / huoltaja

Opiskelen varhaiskasvatuksen sosionomiksi Lapin AMK:ssa ja teen parhaillaan opinnäytetyötäni. Tässä työssäni käsittelen kasvattajien ja perheiden välistä viestintää ja vuorovaikutusta. Keskityn opinnäytetyössäni selvittämään, kuinka yhteistyö perheiden ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä toimii. Selvitän mm. huoltajien toiveita siitä, mitä he haluavat kuulla lapsen varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta päivittäin.

Toivon, että vastaatte alla olevan linkin kautta kysymyksiini anonyymisti siten, ettei myöskään lapsenne ryhmä tule esille vastauksissa. Kysely on avoinna 10.10.2023 – 20.10.2023 välisen ajan. Kyselyn vastaamiseen menee aikaa n. 10 min. Vastaukset käsitellään täysin anonyymisti ja hävitetään asianmukaisesti heti raportoinnin jälkeen. Opinnäytetyöni on valmistumisen jälkeen luettavissa Theseus-tietokannassa.

<https://link.webpolsurveys.com/S/FAA3A32D6C3E9307>

Lämpimästi yhteistyöstä jo etukäteen kiittäen

Sari Pahkala

Liite 2.

10.10.2023

Hyvä Xxx:n varhaiskasvatuksen päiväkotikiitos Xxx:ssä työskentelevä aikuinen

Opiskelen varhaiskasvatuksen sosionomiksi Lapin AMK:ssa ja teen parhaillaan opinnäytetyötäni. Tässä työssäni käsittelen kasvattajien ja perheiden välistä viestintää ja vuorovaikutusta. Keskityn opinnäytetyössäni selvittämään, kuinka yhteistyö perheiden ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä toimii. Selvitän mm. huoltajien toiveita siitä, mitä he haluavat kuulla lapsen varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta päivittäin ja kuinka kasvattajien välinen vuorovaikutus toimii.

Toivon, että vastaatte alla olevan linkin kautta kysymyksiini anonymisesti siten, ettei ryhmä, jossa työskentelet, tule esille vastauksissa. Kysely on avoinna 10.10.2023 – 20.10.2023 välisen ajan. Kyselyn vastaamiseen menee n. 15 minuuttia. Vastaukset käsitellään täysin anonymisesti ja hävitetään asianmukaisesti heti raportoinnin jälkeen. Opinnäytetyöni on valmistumisen jälkeen luettavissa Theseus-tietokannassa.

<https://link.webpolsurveys.com/S/6FF2DF6DE54B7481>

Lämpimästi yhteistyöstä jo etukäteen kiittäen

Sari Pahkala

Liite 3.

Kysely päiväkotiki Xxx:n lasten huoltajille

1. Tarjottiinko teille aloituskeskustelua lapsenne aloittaessa varhaiskasvatuksessa? Kyllä, ei
2. Osallistuitteko aloituskeskusteluun? Kyllä, ei
3. Kävittekö keskustelussa läpi toiveitanne viestinnän ja vuorovaikutuksen osalta lapsen hakutilanteessa? (Esim. millaista tietoa lapsen päivästä toivotte ja missä laajuudessa, millaisin viestintävälinein ja vuorovaikutuskeinoin) Voitte perustella vastaustanne kohtaan 4. Kyllä, ei, en osallistunut aloituskeskusteluun.
4. Tähän voitte perustella kysymyksen 3 vastaustanne.
5. Onko teiltä suullisesti kysytty toiveita siitä, mitä haluatte lapsenne varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta tietää?
6. Oletteko itse esittäneet toiveita kasvattajille siitä, mitä haluatte tietää lapsenne varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta?
7. Mikä viestintäväline perheellenne olisi toimivin seuraavassa tilanteessa? Viikko- tai kuukausisuunnitelmasta tiedottaminen. Valitkaa sopivin vaihtoehto alla luetelluista vaihtoehdoista kysymyksissä 7, 8 ja 9.
8. Jos lapsellenne tarvitsee tuoda lisää vaippoja, varavaatteita tai muita lapsen henkilökohtaisia tarvikkeita. Valitkaa sopivin vaihtoehto alla luetelluista vaihtoehdoista.
9. Jos kasvattajalla herää lapsenne kasvuun ja kehitykseen liittyvää huolta, josta kasvattaja haluaisi kanssanne vaihtaa ajatuksia. Valitkaa sopivin vaihtoehto alla luetelluista vaihtoehdoista.
 eVaka, kirje/tiedote jokaiseen perheeseen, puhelu, suullisesti, sähköposti, tekstiviesti, yhteinen tiedote ilmoitustaululle, jokin muu, mikä?
10. Tuletteko kohdatuksi lasta hakiessanne? Huonosti, tyydyttävästi, hyvin, erinomaisesti
11. Perustelut kohdan 10 vastaukselle
12. Miten haluaisitte tulla kohdatuksi lasta hakiessanne? Mainitkaa mielellään vähintään kolme asiaa.
13. Mainitkaa kolme tärkeintä asiaa, joista haluatte tietää lapsenne varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta päivittäin?
14. Koetteko saavanne tarpeeksi tietoa lastanne koskevista asioista? Voitte perustella vastausta kohdassa 15. En juuri koskaan, ajoittain, yleensä hyvin, erittäin hyvin
15. Perustelut kysymykseen 14.
16. Koetteko ongelmana, jos toisen lapsen huoltaja on hakutilanteessa kuulemassa lapsenne asioista? Ei juuri koskaan, joskus, usein
17. Terveisiä/viestiä Oulun varhaiskasvatuksen henkilöstölle

Liite 4.

Kysely päiväkotiki Xxx:n varhaiskasvattajille

1. Saavatko perheet mielestäsi tällä hetkellä kaiken tarvittavan tiedon lapsen varhaiskasvatuksessa vietetystä ajasta päivittäin? Voit perustella vastaustasi kohtaan 2. Huonosti, tyydyttävästi, hyvin, erittäin hyvin
2. Perustele tähän kysymyksen 1 vastaustasi.
3. Koetko perheiden kanssa käytävän vuorovaikutuksen ja viestinnän haasteelliseksi, toimivaksi? Voit perustella vastaustasi kohtaan 4.
4. Perustele tähän kysymyksen 3 vastaustasi.
5. Mitkä seikat vaikeuttavat mielestäsi eniten toimivaa vuorovaikutusta ja viestintää perheiden ja kasvattajien välillä lapsen hakutilanteessa? Minulla ei ole riittävästi tietoa perheiden toiveista, ajanpuute, rohkeuden puute, en katso asiaa tärkeäksi, jokin muu, mikä?
6. Miten rakennat luottamusta perheeseen? Valitse kolme tärkeintä. Pyrin tapaamaan säännöllisesti perheen huoltajia, pyrin noudattamaan ennalta sovittuja yhteistyön malleja, pyrin kuuntelemaan perheiden toiveita, osoitan omalla käytökselläni ja viestinnälläni arvostusta ja kunnioitusta huoltajia kohtaan, annan rakentavaa palautetta positiivisuuden kautta, pyrin olemaan aktiivinen toimija ja aidosti kiinnostunut kommunikoimaan, pyrin olemaan johdonmukainen. olen valmistautunut avoimesti ja rehellisesti keskustelemaan lapsen hakijan kanssa, osoitan empaattisuutta, muu, mikä?
7. Mikä viestintäväline perheellenne olisi toimivin seuraavassa tilanteessa? Viikko- tai kuukausisuunnitelmasta tiedottaminen. Valitkaa sopivin vaihtoehto alla luetelluista vaihtoehdoista kysymyksissä 7, 8 ja 9.
8. Jos lapsellenne tarvitsee tuoda lisää vaippoja, varavaatteita tai muita lapsen henkilökohtaisia tarvikkeita. Valitkaa sopivin vaihtoehto alla luetelluista vaihtoehdoista.
9. Jos kasvattajalla herää lapsenne kasvuun ja kehitykseen liittyvää huolta, josta kasvattaja haluaisi kanssanne vaihtaa ajatuksia. Valitkaa sopivin vaihtoehto alla luetelluista vaihtoehdoista.
eVaka, kirje/tiedote jokaiseen perheeseen, puhelu, suullisesti, sähköposti, tekstiviesti, yhteinen tiedote ilmoitustaululle, jokin muu, mikä?
10. Tämänhetkinen vuorovaikutus ja viestintä mielestäni päiväkotiki Muurahaisen kasvattajien välillä. Missä haasteita?
11. Tämänhetkinen vuorovaikutus ja viestintä mielestäni päiväkotiki Xxx:n kasvattajien välillä. Mikä toimii?
12. Tämänhetkinen vuorovaikutus ja viestintä mielestäni päiväkotiki Xxx:n kasvattajien välillä. Mitä ja miten voisi kehittää?

13. Millä keinoin mielestäsi voitaisiin kasvattajien keskinäistä vuorovaikutusta parantaa tai kehittää, jotta perheiden kanssa tehtävä yhteistyö viestinnän suhteen olisi laadukkaampaa ja parempaa?
14. Mitä pidät tärkeänä kohdatessasi huoltajan / vanhemman lapsen hakutilanteessa. Mainitse vähintään kolme asiaa.
15. Terveisiä/viestiä päiväkodin toisille varhaiskasvattajille.